

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

KATEDRA GEOGRAFIE

**Změny v trendech druhého bydlení ve střední části
Slavkovského lesa**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Veronika Nováková

Ekonomická a regionální geografie

Vedoucí práce: Doc. RNDr. Marie Novotná, CSc.

Plzeň, 2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni 23. dubna 2015

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala všem, kteří mi pomáhali při vzniku této práce, zejména Doc. RNDr. Marii Novotné, CSc., za odborné vedení, cenné rady, inspiraci a konzultace, které mi během této práce věnovala. Zároveň bych chtěla poděkovat své rodině a blízkým, kteří mi po celou dobu mého studia byli oporou a poskytovali mi psychickou podporu a pomoc v průběhu dotazníkového šetření. V neposlední řadě děkuji všem respondentům za jejich ochotu a čas věnovaný vyplnění dotazníku.

Obsah

1 ÚVOD	7
1.1 Cíle	7
2 ROZBOR LITERATURY A INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	8
3 METODICKÝ PŘÍSTUP	10
3.1 Definice pojmů	10
3.1.1 Volný čas	10
3.1.2 Druhé bydlení	11
3.1.3 Objekty individuální rekreace	11
3.1.4 Chataření a chalupaření	12
3.2 Postup vlastního zpracování	14
3.2.1 Metody získání dat	14
3.2.2 Metody utřídění dat	17
3.2.3 Metody vyhodnocení dat	17
4 VÝVOJ DRUHÉHO BYDLENÍ V ČECHÁCH	18
4.1 Důležité vývojové etapy v minulosti	18
4.1.1 Období do začátku 20. století a 1900 – 1920	19
4.1.2 Období mezi dvěma světovými válkami	20
4.1.3 Období po roce 1945 do konce 60. let	21
4.1.4 Období od počátku 70. let do konce 80. let	22
4.1.5 Období počátku 90. let	22
4.2 Období počátku třetího tisíciletí	23
4.2.1 Nové trendy a formy druhého bydlení	25
5 SROVNÁNÍ DRUHÉHO BYDLENÍ SE ZAHRANIČÍM	29
6 ANALÝZA DRUHÉHO BYDLENÍ V MODELOVÉ OBLASTI	33
6.1 Charakteristika modelového území	33
6.1.1 CHKO Slavkovský les a důležité rysy jeho střední části	33
6.1.2 Jednotlivé modelové lokality	36
6.2 Hodnocení druhého bydlení	37
6.2.1 Sčítání lidu, domů a bytů v letech 1991 a 2011	38
6.2.2 Výsledky terénního výzkumu	42
6.3 Shrnutí praktické části	54
7 ZÁVĚR	55
8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	57
8.1 Literatura	57
8.2 Internetové zdroje	60
9 SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK, GRAFŮ, MAP A ZVLÁŠTNÍCH PŘÍLOH	62
10 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	63

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá analýzou vývoje a změn trendů druhého bydlení se zaměřením na střední část Slavkovského lesa. Druhé bydlení patří již tradičně mezi fenomén české populace, který je odrazem zdejšího životního stylu a řadí se mezi nejvýznamnější způsoby využívání volného času. Práce se zaměřuje na specifika druhého bydlení v Čechách na pozadí historického vývoje, současného stavu, nových trendů a pokouší se tuto situaci porovnat se zahraničím. Nahlíží na objekty individuální rekreace z hlediska prostorového uspořádání a na základě terénního výzkumu hodnotí trendy druhého bydlení v modelové oblasti. Tyto trendy jsou odrazem nejen terénního šetření, ale i hodnocení druhého bydlení z hlediska charakteristiky zájmového území a problematiky, která se týká Sčítání lidu, domů a bytů v letech 1991 a 2011.

Klíčová slova: druhé bydlení, objekty individuální rekreace, Slavkovský les, trendy

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with the analysis of development and changing trends in secondary (holiday) homes, with the particular focus on the central part of the Slavkovský les region. Second home can now be seen as a traditional phenomenon of Czech population, as it reflects local life-style and is ranked among the most significant ways of spending free time. Specifics of secondary homes are studied in the background of historical development, current situation and new trends. There is an attempt to compare this data with the situation abroad. The thesis explores objects of individual recreation in terms of spatial arrangement and it also includes the evaluation of trends in the second housing based on field research in the model area. These trends reflect not just the field research, but also the evaluation of secondary housing in terms of the characteristics of the area concerned and the issue of 1991 and 2011 Census.

Key words: second homes, objects of individual recreation, Slavkovský les, trends

1 ÚVOD

Bakalářská práce se zabývá oblíbeným fenoménem dnešní populace, který je odrazem životního stylu obyvatel a řadí se mezi nejvýznamnější způsoby využívání volného času. Jedná se o druhé bydlení, na které se ovšem v jednotlivých zemích nahlíží se značnou odlišností. Zahraniční studie používají tento termín především jako synonymum pro rekreační objekt, který lidé využívají k odpočinku, ovšem tuzemští autoři k němu přidávají i soubor různých vazeb a procesů. Proto se první část této práce zabývá definicí druhého bydlení a jiných pojmů, které spadají pod toto téma. Další částí práce je zhodnocení specifík druhého bydlení v Čechách na pozadí historického vývoje, který je rozdělen do důležitých vývojových etap, především pak v období 20. století. Odrazem toho je přehled stavu tohoto jevu v současnosti, tedy od počátku třetího tisíciletí, kde jsou nastíněny i nové trendy a formy týkající se druhého bydlení v Čechách. Poslední kapitola teoretické části je věnována srovnání tohoto fenoménu se zahraničím, především pak s evropskými zeměmi a Spojenými státy Americkými. Na teoretickou část práce navazuje praktická, která je zaměřena na analýzu druhého bydlení v modelovém území, konkrétně ve střední části Chráněné krajinné oblasti Slavkovský les. Zde je stěžejní charakteristika zájmového území, a dále hodnocení druhého bydlení z hlediska problematiky, která se týká Sčítání lidu, domů a bytů v letech 1991 a 2011. Proto je další část věnována hodnocení výsledků z dotazníkového šetření, které má poskytnout lepší přehled o současných trendech druhého bydlení v již zmiňovaném zájmovém území.

1.1 Cíle

Praktická část této bakalářské práce klade důraz na tři základní cíle, které se týkají analýzy druhého bydlení v modelové oblasti. Prvním z nich je zhodnocení vývoje druhého bydlení v letech 1991 a 2011 pomocí dat ze Sčítání lidu, domů a bytů. Druhý cíl by měl přinést zhodnocení druhého bydlení v současnosti pomocí terénního průzkumu, jehož hlavní součástí byl dotazníkový rozhovor. A na závěr, což je obsahem třetího cíle, by mělo být provedeno celkové porovnání a zhodnocení výsledků v podobě aktuálních trendů ve zdejším druhém bydlení.

2 ROZBOR LITERATURY A INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

V práci byly využity převážně odborné publikace a vědecké články zabývající se problematikou druhého bydlení, které napomohly zpracování především teoretické části. Nejdůležitějšími a nejužívanějšími autory jsou J. Vágner a D. Fialová z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze, kteří na toto téma napsali velké množství vědeckých prací. Některé odborné publikace byly stěžejní i pro praktickou část, ovšem pouze z menší části. Ta se spíše zaměřuje na statistická data čerpaná z českých databází.

Pro vysvětlení základních definic týkajících se tématu práce, byl využit především *Výkladový slovník cestovního ruchu* (Pásková a Zelenka 2012). Klíčovou publikací byla *Regionální diferenciacie druhého bydlení v Česku* (Vágner, Fialová a kol. 2004), která definuje samotné druhé bydlení z pohledu tuzemských autorů. Důležitou roli zastává také odborný článek s názvem *Objekty individuální rekreace v urbánní a rurální krajině* (Kayzlarová 2006), který se zabývá problematikou rekreačních objektů. Poslední část se zabývá pojmy týkající se chataření a chalupaření, jež od sebe odlišuje odborný článek *Chatové oblasti České republiky* (Kubeš 2011).

Důležitou teoretickou publikací, pro kapitolu o vývoji druhého bydlení, je *Druhé bydlení v Česku* (Bičík a kol. 2001), která zde vymezuje důležité etapy v historii vývoje tohoto jevu u nás. Pomocným odborným článkem pro toto téma je *Vývoj cestovního ruchu v ČR a jeho prostorové organizace v letech 1990-2009* (Vystoupil a kol. 2010), který přináší přehled o vývoji počtu OIR v ČR až do roku 2000. Pro období od počátku třetího tisíciletí byl stěžejní odborný článek *Sociogeografické aspekty druhého bydlení a jejich regionální diferenciacie (na příkladu Česka)* (Vágner a Fialová 2009), který líčí trendy v současném druhém bydlení pomocí výzkumů. Poslední částí této kapitoly jsou informace o nových trendech a formách druhého bydlení v Čechách. Spadají sem apartmánové rekreační domy, kterými se zabývá odborný článek *Koncept timesharingu jako alternativa apartmánových rekreačních bytů a „holandských rekreačních vesnic“?* (Fialová a kol. 2011). Mezi tyto apartmány se řadí Holandské rekreační vesnice, kterými se zabývá odborný článek *Holandské vesničky v Čechách - východiska výzkumu* (Fialová a Horáková 2013). Nastíněna je zde i problematika Timesharingu, kterou se zabývá internetový článek *Timesharing aneb proč si (ne)pronajmout dovolenkový apartmán* (Boušová 2006).

Cenným přínosem pro kapitolu o druhém bydlení v zahraničí byla již zmiňovaná publikace od Vágnera, Fialové a kol. (2004), která se zabývá obecným srovnáním tohoto jevu ve světovém měřítku. Na druhé bydlení je ovšem v každé zemi nahlíženo pokaždé z trochu jiného úhlu pohledu, proto zde byla tato problematika nastíněna charakteristikami druhého bydlení ve vybraných zemích v zahraničí. Konkrétně v USA, kde se tímto jevem zabývá internetový článek *Where are the Nation's Second Homes?* (Dietz 2011). Pro alpský region byl stěžejní odborný článek *Second homes in the Alpine Region* (Sonderegger a Bätzing 2012). A hlavním odborným článkem o druhém bydlení v zemích Skandinávského poloostrova byl *Second home tourism in light of the historical-political and socio-geographical development of Czechia and Sweden* (Vágner a kol. 2011).

Pro první část praktické části, která se zabývá charakteristikou modelového území, tedy střední částí CHKO Slavkovský les, byla důležitá data z *Veřejné databáze Českého statistického úřadu (2015)*. Tato data nesou informace o obyvatelstvu, ale i přírodním prostředí v jednotlivé obci zvlášť, a můžou tak být odrazem pro podmínky týkající se možnosti zdejšího rekreačního vyžití. Pro obecnou charakteristiku CHKO Slavkovský les, se zaměřením na jeho střední část, byla převážně užívána odborná publikace *Národní parky a chráněné krajinné oblasti České republiky* (Voženílek 2002).

Pro druhou část praktické části, která je zaměřena na data o rekreačních objektech ve zkoumané oblasti, byly důležité údaje ze Sčítání lidu, domů a bytů v roce 1991 a 2011. Data z roku 1991, která jsou významná z důvodu nejpřesnějších informací o počtu objektů individuální rekreace na našem území, byla využita z publikace *Statistický lexikon obcí České republiky 1992* (Růžková a kol. 1994). Pro rok 2011 byla využita data z online databáze ČSÚ, konkrétně *Výsledky sčítání: neobydlené domy s byty - důvod neobydlenosti* (ČSÚ: SLDB 2011). Týká se to údajů o neobydlených domech a bytech z důvodu rekreačního užití.

Třetí část praktické části se zabývá výsledky z terénního výzkumu, pro který byla stěžejní již zmiňovaná publikace od Vágnera, Fialové a kol. 2004. Je zde uveden standardizovaný dotazník pro komplexní výzkum druhého bydlení. Z tohoto dotazníku byly vybrány nejdůležitější otázky a následovně sestaven vlastní dotazník, který byl aplikován v modelové oblasti. Pro tuto část byly také stěžejní údaje z online *Registru územní identifikace, adres a nemovitostí* (2015). Z této databáze byl zjištěn celkový

počet evidovaných rekreačních objektů, v jednotlivých obcích zájmového území, které jsou označeny jako „stavby pro rodinnou rekreaci“, a nesou tak číslo evidenční. Tyto stavby tvoří ucelený soubor rekreačních objektů pro následný terénní výzkum.

3 METODICKÝ PŘÍSTUP

Pro začátek bylo nutné definovat nejzákladnější pojmy týkající se problematiky druhého bydlení. Poté následuje vysvětlení postupu vlastního zpracování, kde jsou aplikovány metody získání, utřídění a vyhodnocení dat, které byly stěžejní pro praktickou část této práce.

3.1 Definice pojmů

Tato podkapitola je věnována definicím pojmů týkajících se druhého bydlení a zároveň i samotnému tomuto jevu. Pojmy jsou seřazeny od nejobecnějšího k nejkonkrétnějšímu. Druhé bydlení se řadí k nejvýznamnějším způsobům využívání volného času, proto je jako první definován volný čas. Následuje již zmiňované druhé bydlení, jako komplex jevů a procesů. Dále je definován objekt individuální rekreace (OIR), který umožňuje realizaci rekreačních aktivit a tím pádem slouží jako prostředek pro druhé bydlení. A jako poslední je uvedena na pravou míru problematika týkajících se forem druhého bydlení, což je chataření a chalupaření.

3.1.1 Volný čas

Výkladový slovník cestovního ruchu (2002, str. 315) definuje *volný čas* jako „čas, v němž člověk nevykonává činnosti pod tlakem pracovních závazků či z nutnosti zachování svého biofyziologického či rodinného systému.“ Je charakterizován svobodnou volbou, očekáváním příjemných prožitků a spojují jej funkce - rekreační, zábavní, sociální kontakty, rozvoj osobnosti či fyzická a psychická regenerace.

Druhé bydlení představuje specifický způsob trávení volného času. Jedná se o jakousi prostorovou schizofrenii, kdy uživatel druhého bydlení dělí své finance, zájem a čas mezi oblasti trvalého a druhého bydlení, a také často střídá během kalendářního roku své preference místa pobytu (Fialová 2014, str. 18).

3.1.2 Druhé bydlení

Definice *druhé bydlení* (zkratka DB; angl. second houses, second home, holiday home, residences nebo second housing) je v jednotlivých zemích značně odlišná a navíc v čase velmi proměnlivá. Zahraniční studie používají termín druhé bydlení především jako synonymum pro pojem rekreační objekt, avšak tuzemští autoři k němu přidávají i soubor různých procesů a vazeb. Definice od Vágnera a Fialové (2004, str. 20) tedy zní: „Druhé bydlení chápeme jako ucelený komplex jevů a procesů, spojených s objektem nebo částí objektu, který je přechodným místem pobytu vlastníka či uživatele, využívajícího tento objekt převážně k rekreačním účelům.“

Prvotním impulsem k rozvoji druhé bydlení byla lidská potřeba přímého styku s přírodou, dnes je již chápáno jako součást cestovního ruchu a prostředek k využívání volného času formou aktivního a pasivního odpočinku. Jeho dopady lze zařadit do sociálního i ekonomického prostředí sledovaných lokalit. Mohou ho však doprovázet jak pozitivní dopady - příjmy pro lokality, rozvoj kutilství atd., tak negativní dopady - znečištění ovzduší vlivem dojížděky, změna funkce sídla atd. (Keyzlarová 2006).

3.1.3 Objekty individuální rekreace

Objekty individuální rekreace (zkratka OIR; angl. individual recreation object) jsou „rekreační objekty ve vlastnictví účastníka cestovního ruchu (CR), resp. jeho přátel či příbuzných, které umožňují realizaci rekreačních aktivit spadajících mimo veřejné formy CR. Jedná se o objekty tzv. druhé bydlení“ (Pásková a Zelenka 2002, str. 198).

Se svým okolím tvoří v systému kulturní krajiny přechod od krajiny městské ke krajině přírodní. Původně vznikaly lidskou potřebou přímého styku s přírodou, pro produkci ovoce a zeleniny, touze změnit prostředí a utéct z městského stereotypu (Keyzlarová 2006). V současnosti představují 20 % z úhrnu všech obytných staveb na území Česka. Polovina připadá na rekreační chalupy, které dříve sloužily k trvalému bydlení, ovšem jejich funkce se změnila z obytné na rekreační. Druhá polovina zahrnuje chaty a rekreační domky, stavěné prvotně k rekreačnímu užívání (Vágner, Fialová a kol. 2004)

OIR se však navzájem liší, především svým vzhledem, využíváním a funkcemi. Proto je Keyzlarová (2006) rozděluje na objekty druhé bydlení (ODB) a objekty

rekreačně a ekologicky lukrativní¹ (OREL). Jak lze vidět z tabulky č. 1 - majitelé **ODB** spíše upřednostňují rekreaci formou pasivního odpočinku (vycházky po okolí atd.). Zpravidla jde o neoplocenou chatu a chalupu v lese či v jeho těsné blízkosti, ve které tráví jeho majitelé víkendy nebo týdny svou dovolenou. **OREL** se nachází na okrajích města, v jeho centru, nebo také v rurální krajině. Jedná se o zahradní domky či chatky s menším oploceným pozemkem, využívaný k pěstování ovocných stromů, okrasných dřevin i užitkových plodin. V posledních letech se v zahrádkářských koloniích modifikují zahrady klasické na nové – druhé generace. V tomto případě se dostává do popředí zájmu tzv. americký styl – bazén, venkovní krb a posekaný trávník. Majitelé těchto objektů nenarušují tolik okolí častým pohybem a tráví zde řádově pouze dny nebo části dnů (Keyzlarová 2006).

Tab. č. 1: Obecný přehled objektů individuální rekreace (OIR) a vlastnosti jejich základních prvků

typ objektu prvek	OIR		
	ODB	OREL	
		OREL 1. generace	OREL 2. generace
typ zástavby	chata, chalupa	zahradní domek, zahradní chata	
pozemek	neoplocený	oplocený	
vzdálenost od TB*	větší	menší	
okolí	turisticky atraktivní	méně turisticky atraktivní	
typ rekreace	pasivní odpočinek	aktivní odpočinek	pasivní odpočinek
další činnosti	turistika, sport	pěstitelství	
délka pobytu	dny, týdny	části dnů, dny	
ekologický přínos**	negativní	pozitivní	neutrální

*TB = trvalé bydliště

** myšleno ve srovnání pouze mezi uvedenými objekty

Zdroj: Keyzlarová 2006

3.1.4 Chataření a chalupaření

Často se pojmy chata a chalupa snadno zaměňují, jako by se jednalo o jedno a totéž. To však není zcela přesné, proto je nutné tyto pojmy od sebe odlišit.

Chalupa (angl. weekend house, holiday cottage, holiday house, cottage, second home) je objekt patřící mezi OIR, využívaný k rekreaci, sloužící původně k bydlení a vyňatý nebo nevyňatý z bytového fondu. Chalupy dříve v ČR sloužily k rodinné rekreaci, dnes se jejich využití vrací k původnímu účelu – trvalému bydlení – a také

¹ Lukrativnost ve smyslu výhodnosti než výnosnosti (Keyzlarová 2006).

slouží ke komerčním účelům (např. poskytování ubytování přes cestovní kancelář) (Pásková a Zelenka 2002, str. 112).

Chalupaření (angl. weekend house activities) je významná součást domácího CR, využívající vlastních chalup a jejich okolí k rekreaci. Oživuje venkov, přispívá k udržování objektů a jejich okolí, a jelikož je součástí lidských sídel, nezatěžuje krajinu tak jako chataření (Pásková a Zelenka 2002, str. 112).

Chata (angl. chalet, cottage, hut, lodge) je menší, uzavřený, až na výjimky osamocený a nemobilní stavební objekt, postavený a určený pro chataření. Je zařízena k vícedennímu pobytu (možnost přespávání, vaření) a také pro některé volnočasové aktivity. Je až na výjimky v osobním vlastnictví a nebývá využívána komerčně (výjimkou je dlouhodobý pronájem chaty) (Kubeš 2011).

Chataření (angl. weekend home holiday stays) je formou druhého bydlení odehrávající se na chatě a v jejím blízkém okolí, spočívající především v odpočinkovém pobytu, který bývá doplněn volnočasovými aktivitami v okolní, většinou přírodně hodnotné krajině, jako jsou např. procházky, sportovní rybolov, koupání, sběr lesních plodin, ve zvláštním případě také zahrádkaření. Chataření je nekomerční (možný dlouhodobý pronájem chaty), hromadně neorganizovanou, rodinnou, převážně víkendovou, dovolenkovou a obvykle letně-sezónní rekreací (Kubeš 2011).

Dalším typem jsou **zahrádkové chaty**, které leží v oplocených zahrádkových osadách na okrajích intravilánů² měst a musí splňovat definici chaty - pokud ne, jde pouze o altány či boudy. **Zahrádkovo-rekreační chaty** leží tamtéž, častěji však v oplocených enklávách osad zahrádkovo-rekreačních chat v příměstské krajině, většinou na zemědělsky obtížně obdělávatelných pozemcích. Byly stavěny především v 80. letech a mívají jednotnou architekturu zděných objektů s podkrovím na zastavěné ploše 16 m². Tyto typy chat funkčně spojené se zahrádkařením, ale i jednotlivé rekreační chaty a domky v zahrádkových osadách, nebyly při sčítání OIR v roce 1991 sčítány (Kubeš 2011).

Chatová osada (angl. recreation camp) je shluk či linie alespoň 5 chat ležících nedaleko od sebe (maximálně do několika desítek metrů). Od dalších chatových osad je

² Intravilán je souvisle zastavěná část obce (zpravidla vnitřní). V destinacích městského poznávacího CR se zde koncentruje nejvíce návštěvníků (Pásková a Zelenka 2002, str. 122).

oddělena územím bez chat, širokým cca 100 a více metrů, závisí ale na místní situaci (Kubeš 2011).

Chatový okrsek je shluk blízko sebe (zhruba do 1 km) ležících chatových osad. Nacházejí se např. v liniích pásu nivy a dolních svahů údolí úseku vodního toku či údolní vodní nádrže, také uvnitř menší kotliny, event. v sektoru rozhraní intravilánu města a příměstské krajiny (Kubeš 2011).

Chatová oblast má ve své ploše charakteristickou hustotu chat a typ krajiny vyhledávaný chatari, který je daný kombinací geomorfologických, krajinněpokryvných, hydrografických, estetických a příslušných volnočasových charakteristik krajiny. S tímto pojmem se spojují lokality jako např. Lipno, Sázava, Beskydy aj. Většinou mívají rozlohu 150 - 600 km², což velikostně odpovídá geomorfologickým celkům České republiky (Demek a kol. 2006).

3.2 Postup vlastního zpracování

Tato podkapitola je věnována způsobu zpracování praktické části práce, která svými výsledky přinesla možnost přesnějšiho zhodnocení druhého bydlení v modelové oblasti. Postup zpracování je rozdělen na metodiku získání, utřídění a vyhodnocení dat.

3.2.1 Metody získání dat

Pro možnost získání dat o modelové oblasti z hlediska druhého bydlení byl proveden kabinetní výzkum neboli práce se sekundárními daty. Následoval terénní výzkum, který měl ověřit tyto výsledky z kabinetního výzkumu v praxi.

Kabinetní výzkum byl proveden prostřednictvím dat z Českého statistického úřadu (ČSÚ), konkrétně ze Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) v letech 1991 a 2011. Díky nim mohlo být zhodnoceno druhé bydlení v modelové oblasti pomocí statistických dat. Data ze SLDB v roce 1991 byly získány ze Statistického lexikonu obcí České republiky 1992, kde byly přebírány údaje o počtech objektů individuální rekreace (OIR) a počtech rekreačních objektů (RO). Výsledky ze SLDB v roce 2011 už nebyly tak podrobné. Byly získány pomocí online databáze ČSÚ ze Sčítání v roce 2011, ovšem pouze za jednotlivé obce. Data za katastrální území nebo základní sídelní jednotky zde nejsou poskytovány a bohužel se nenachází ani ve Statistickém lexikonu obcí České republiky 2013. Tyto online data ze Sčítání 2011 však ukazují pouze počet

neobydlených domů z důvodu rekreačního užití, nenabízí již data za OIR. Z tohoto důvodu nelze zcela porovnat vývoj počtu rekreačních objektů v modelovém území pomocí statistických dat. Tudíž zde byla alespoň nastíněna problematika tohoto sčítání.

Terénní výzkum probíhal ve střední části Chráněné krajinné oblasti (CHKO) Slavkovský les. Výběr tohoto území byl postaven na základě znalosti místních podmínek, a také přehledu o hustotě a počtu rekreačních objektů v jednotlivých obcích. Pro přesnější přehled bylo pracováno s online registrem územní identifikace, adres a nemovitostí (RÚIAN), který je spravován Českým úřadem zeměměřickým a katastrálním (ČÚZK). Z této veřejné databáze byl zjištěn celkový počet evidovaných rekreačních objektů, v jednotlivých obcích zájmového území, které jsou označeny jako „stavby pro rodinnou rekreaci“, a nesou tak číslo evidenční. V modelové oblasti se nachází celkem 179 těchto staveb, které tvoří ucelený soubor pro následovný terénní výzkum. Mezi tyto objekty patří chaty, chalupy, penziony či bývalé zemědělské usedlosti, které jejich obce označily jako stavby pro rodinnou rekreaci, jelikož jsou využívány jejich majiteli k rekreačním účelům. Ovšem terénním průzkumem bylo zjištěno, že registr neobsahuje přesný záznam o počtu těchto staveb. Např. v obci Prameny je evidován pouze jeden tento objekt, i když ve skutečnosti jich je zde více.

Terénní průzkum probíhal pomocí dotazníkového šetření od prosince 2014 do března 2015. Respondenti vyplňovali dotazník většinou ústní formou neboli řízeným rozhovorem, zbylá část ho zasílala elektronicky, neboť byl také zhotoven v internetovém programu „Survio“.

Výběr respondentů byl jednou z nejnáročnějších a nejzdlouhavějších částí výzkumu. Terénní šetření probíhalo v období zimy, tím pádem bylo horší zastihnout nějaké rekreanty v jejich objektech. Ovšem díky již zmiňovanému online registru RÚIAN, který nabízí nejen přehled o počtu rekreačních objektů ve vybrané lokalitě, ale také informace o jejich vlastnících a jejich adresách trvalého bydliště, zde byla možnost tyto majitele vyhledat. Prvotní byl výběr respondentů, kteří mají v rekreačním objektu hlášené i trvalé bydliště a tudíž zde žijí. Z tohoto důvodu vykazují výsledky vyšší míru výskytu trvale bydlicích. Tito respondenti byli zastiženi vždy při pochůzkách. Při tomto obcházení byla zastižena i řada rekreantů, kteří svůj objekt obývají především o víkendech. Sem patřili hlavně uživatelé chalup. Osoby ze vzdálenějšího místa pobytu zasílaly většinou dotazník elektronicky, popřípadě mi pomohli známí a příbuzní, kteří je znali a dotazník jim předali. Nejvíce rekreantů bylo z dojezdové vzdálenosti pouze do

15 km od místa trvalého bydliště, kam patřilo mnoho osob, které znám, nebo je znají osoby mně blízké, tudíž zde také nebyl problém požádat je o vyplnění dotazníku.

Samotný dotazník byl vypracován podle publikace od Vágnera, Fialové a kol. (2004), kteří zde uvedli standardizovaný dotazník pro komplexní výzkum druhého bydlení. Vybrala jsem z něj pouze nejdůležitější otázky, jelikož kompletní dotazník byl velice podrobný a určité otázky nebyly tak významné. Dotazník pro výzkum této práce se skládá z 19 uzavřených otázek testového charakteru, z nichž některé jsou doplněny otevřenou otázkou. Např. u otázky kdo je vlastníkem pozemku lze uvést variantu „ostatní“ – zde by měl respondent napsat možnost, která ve výběru není uvedena. Zbýlých 9 otázek je otevřených, kde však stačilo vyplnit pouze číselný údaj nebo jedno až dvě slova. Celkově se dotazník skládá ze čtyř částí, z nichž první tři otázky jsou spíše informativní a slouží pro lepší orientaci při vyhodnocování. První část je zaměřena na údaje o pozemku, tedy jeho vlastnictví, výměru a využití. Druhá část se skládá z údajů o objektu, např. jeho typ, zastavěná plocha, způsob získání, frekventovanost využití, vzdálenost od trvalého bydliště apod. Další část je zaměřena na volnočasové aktivity rekreatantů, a poslední část se skládá z otázek o samotném respondentovi. Kompletní dotazník se nachází v příloze této práce (příloha č. 2).

Co se týče návratnosti dotazníků, absolutně nejnižší efektivnost prokázala korespondenční forma, kdy se nevrátil ani jeden dotazník. Elektronická forma prokázala již vyšší spolehlivost v návratnosti. Ovšem vždy se jednalo o osoby, které byly dopředu obeznámeny o tomto šetření a ujistěny, že získané údaje nebudou zneužity. Po zkušenosti s občůzkami mohu konstatovat, že zdejší uživatelé absolutně nevěří těmto průzkumům a automaticky zavírají dveře před každým, kdo přijde s něčím takovým. Obávali se hlavně zneužití poskytnutých údajů, které byly v tomto dotazníku často soukromé. Tato situace se prokázala především u osob v důchodovém věku, kteří mi většinou odmítli dotazník vyplnit.

Některé rekreační objekty jsem si při občůzkách zaznamenávala do fotoaparátu, abych popřípadě mohla doplnit chybějící parametry o objektech či pozemcích. Zajímavé stavby jsem zařadila do přílohy této práce. Vyplnění dotazníku trvalo zhruba 10 minut, ovšem s některými rekreatanty jsem strávila i více než půl hodiny. Naopak někteří nebyli ochotni mi určité informace poskytnout. Týkalo se to především údajů o průměrném čistém měsíčním příjmu na jednoho člena jejich rodiny.

3.2.2 Metody utřídění dat

Výsledky z kabinetního výzkumu, neboli ze SLDB v roce 1991 byly zpracovány do přehledné tabulky (tab. č. 8). Následné údaje o počtech OIR a RO za jednotlivé obce byly znázorněny ve dvou grafech (graf č. 1 a č. 2), které byly vytvořeny pomocí tabulkového procesoru Microsoft Excel 2010. Výsledky ze SLDB v roce 2011 byly poskytnuty online databází ČSÚ. Pomocí funkce „Sestavení vlastní tabulky“ lze získat data o počtu neobydlených domů s byty - podle důvodu neobydlenosti za konkrétní modelové obce. Kompletní tabulka s výsledky se následně vyexportovala.

Výsledky z terénního výzkumu byly také zpracovány pomocí tabulkového procesoru Microsoft Excel 2010. Jednotlivé odpovědi ze získaných dotazníků byly zaneseny do excelovské tabulky v podobě klíčových hesel. Tyto údaje byly následně vyhodnoceny v kontingenční tabulce a zpracovány do grafické podoby. Práce s přenášením získaných údajů z dotazníků byla časově náročná, ovšem usnadnila mi pak práci při analytickém zpracování, které automaticky vyhodnotilo konkrétní odpovědi v grafech. V práci jsem použila pouze ty grafy, které vykazovaly zajímavé výsledky, popř. byly důležité pro analýzu druhého bydlení v modelové oblasti Slavkovského lesa.

3.2.3 Metody vyhodnocení dat

Do praktické části této práce byly zaneseny dva mapové výstupy, které byly vytvořeny pomocí programu ArcGIS 10.2. Tyto výstupy byly stěžejní pro vyhodnocování praktické části práce. První mapa znázorňuje vymezení zájmového území, tedy střední části CHKO Slavkovský les, na podkladu digitálního modelu terénu. Pro její tvorbu byla potřebná geografická data ArcČR 500, a také data Informačního systému ochrany přírody (ISOP), konkrétně za chráněná území, kam patří CHKO a jejich zonace. Druhá mapa znázorňuje vzdálenost rekreačních objektů v modelové oblasti od místa trvalého bydliště jejich majitelů. Tvorba tohoto výstupu byla již náročnější. Potřebná zde byla geografická data ArcČR 500, dále výsledky z dotazníkového průzkumu, konkrétně z otázky „Jak daleko je objekt vzdálen od Vašeho bydliště?“. Poslední důležitou částí bylo zanést souřadnice ke konkrétním bodům, které znázorňují rekreační objekty. K tomu mi posloužil již zmiňovaný online registr RÚIAN, který spravuje stavby pro rodinnou rekreaci a nabízí k nim základní údaje, tedy i souřadnice objektů. Výsledná data byla zanesena do tabulkového procesoru Microsoft Excel 2010 a následně zpracována v programu ArcMap.

Praktická část práce se zabývá nejprve charakteristikou modelového území, kde byla aplikována popisně geografická metoda, konkrétně metoda vysvětlujícího popisu krajiny u jednotlivých lokalit modelového území. Rozlišovány zde byly znaky charakterizující podstatné a specifické rysy území od znaků všeobecných, netypických. Pro tento účel byla především využita data z veřejné databáze ČSÚ, která odráží podmínky pro zdejší přítomnost druhého bydlení. Poté následovalo vyhodnocování druhého bydlení z výsledků dat ze SLDB v letech 1991 a 2011, a také ze samotného terénního šetření, jejichž metodika byla popsána výše. Na závěr byla provedena závěrečná syntéza, kde byla aplikována celková komparace dosažených výsledků v této praktické části.

4 VÝVOJ DRUHÉHO BYDLENÍ V ČECHÁCH

Tato kapitola je věnována charakteristice druhého bydlení v jednotlivých vývojových etapách v minulosti. Dále následuje přehled stavu tohoto jevu v současnosti, tedy od počátku třetího tisíciletí, kde jsou vylíčeny i informace o nových trendech a formách druhého bydlení u nás v Čechách.

4.1 Důležité vývojové etapy v minulosti

V této podkapitole jsou vymezeny a popsány důležité etapy v historii vývoje druhého bydlení u nás. V tabulce č. 2 je znázorněn pro přehled vývoj počtu OIR v ČR až do roku 2000, který odpovídá charakteristikám jednotlivých období. Celkový dosavadní vývoj lze vymežit pozvolným počátkem v 50. letech³ až do poloviny 60. let, strmým růstem od druhé poloviny 60. let do poloviny 80. let, zpomalováním růstu ve druhé polovině 80. let a fází nasycení v 90. letech až do současnosti (Vystoupil a kol. 2010).

³ „Druhé bydlení je u nás i v Evropě v jádru především poválečný jev, byť jeho počátky jsou staršího data“ (Vystoupil a kol. 2010, str. 100).

Tab. č. 2: Vývoj počtu objektů individuální rekreace (OIR) v ČR do roku 2000

Období výstavby	Počet nových OIR	Celkový počet OIR
do 1930	3 000	3 000
1931 - 1945	5 000	8 000
1946 - 1955	5 000	13 000
1956 - 1965	40 000	53 000
1966 - 1971	103 000	156 000
1971 - 1980	124 000	280 000
1981 - 1990	117 000	397 000
1991 - 2000	36 000	433 000
celkem OIR		433 000

Zdroj: Vystoupil a kol. 2010

4.1.1 Období do začátku 20. století a 1900 – 1920

Za první objekty sloužící k rekreaci a odpočinku u nás, ale i ve většině evropských zemí, lze považovat středověké královské rezidence. Tato sídla však neplnily pouze rekreační funkci. Typickým příkladem je polyfunkčně využívaný hrad Karlštejn. Různé zámky, letohrádky, lovecké chaty, viniční domky a jiná sídla sloužila jejím majitelům z bohatších vrstev pouze jako sezónní místo k rekreaci, avšak tyto objekty měly i trvale žijící obyvatelé jako např. služebnictvo. Zpravidla se však tyto výše zmíněné objekty rekreace neřadí pod pojem druhé bydlení (Vágner 2001, in: Bičík a kol. 2001).

V období let 1900 – 1920 se začíná projevovat životní styl městské industriální společnosti, směřující k návratu k přírodě. Charakteristické jsou tzv. „útěky z měst“, spojené s různými aktivitami jako např. myslivost, rybaření, jednodenní turistika aj. pro vyšší vrstvy. Naopak nižší vrstvy a mladou generaci přitahovalo poznávání přírody spojené s tábořením či stanováním (Vágner 2001, in: Bičík a kol. 2001).

Podle Vágnera a Fialové (2004) v této době u nás vzniká hnutí mladých lidí tzv. „tramping“. Oficiálně byl založen kolem roku 1918 vznikem Tábora řvavých ve vltavských Svatojánských proudech. Pár let na to zde byla založena první trempská osada „Ztracená naděje“, vybavena několika dřevěnými chatami. Trampové zprvu postupovali proti proudu řeky Vltavy a jejích přítoků za dobýváním „tajemných krajů“. Později si začali své osady zakládat v návaznosti na železniční tratě, jelikož to tehdy byl nejlevnější a nejdostupnější dopravní prostředek. Tramping je specifický český jev, který se nevyskytuje nikde jinde ve světě. Jeho hlavním heslem je - rovnost, svornost a

bratrství. Jde o zpravidla anarchizující sociální hnutí, které má své kořeny v proletářském, nezaměstnaněckém a studentském prostředí, levicově orientovaném. Je ovlivněn mravními zásadami woodcraftu (neboli zálesácké dovednosti), dobrodružnou literaturou a filmem. Příslušníci tohoto hnutí patřili spíše do chudších vrstev mladší generace, které si nemohli dovolit rekreace středních a vyšších kruhů, kam právě patřilo tehdejší druhé bydlení v příměstských letních a víkendových domech. V dnešní moderní době už ani nenajdeme pravou trampingovou oblast či chatu. Nejvíce se mu přibližují trampové usedlíci – majitelé srubů či jiných domků, trampové samotáři s rysy romantického života trempů z počátku 90. let a v poslední řadě vodáci, skupiny horolezců, vysokohorských turistů a dalších příslušníků.

4.1.2 Období mezi dvěma světovými válkami

Dalším impulzem k rozvoji individuální rekreace bylo období spojené s největším rozvojem urbanizace. Hlavní důsledky této první etapy se u nás začaly projevovat až po 1. světové válce. Důležitým faktorem bylo zvýšení objemu volného času. V první etapě docházelo k výstavbě rekreačních vil a domů v dopravně přístupných lokalitách v zázemí měst (hlavně Prahy, Brna a Ostravy). Jejich výstavba zaujímala především periferní oblasti a vlastníky byli většinou lidé bohatších vrstev. Takovéto objekty sloužily pro sezónní, přechodné i trvalé bydlení a docházelo k půjčování či pronájmu objektů příbuznými i dlouhodobými návštěvami (Vágner 2001, in: Bičík a kol. 2001).

Do značné míry se také projevovala „sanitární“ funkce druhých domovů, tedy opuštění rozvíjejících se průmyslových oblastí a s ním spojené znečištění ovzduší a špatná kvalita životního prostředí, do klidných oblastí (Vágner 2001, in: Bičík a kol. 2001).

V tomto meziválečném období byla nucena řada Čechů emigrovat do zámoří (často do USA, Kanady, Austrálie). K nim se připojili i váleční legionáři, kteří se vraceli z evropských front. Řada z nich se zpátky do rodné země nevrátila. Ti, kteří se vrátili, přinesli s sebou životní styl tehdejších zámořských velmocí, který se podobal „divoké přírodě“. To se zalíbilo zdejším krajanům, a tak se tento styl začal prosazovat i u nás. Došlo k oblibě a růstu dalších forem rekreace, např. vodáctví, skauting, turistika aj. (Vágner 2001, in: Bičík a kol. 2001).

Začíná se postupně rozvíjet motorizace⁴, ať už individuální nebo autobusová. Celkově se druhé bydlení v tomto období koncentruje do těsných blízkostí největších center, převážně v radiální formě (v údolí řek, podél dopravních linií) (Vágner 2001, in: Bičík a kol. 2001).

4.1.3 Období po roce 1945 do konce 60. let

Druhá světová válka zpomalila rozvoj druhého bydlení (nejen v českých zemích). Ovšem toto specifické období mělo vliv na určité faktory, které později DB umožnily značný rozmach. Jedním z hlavních faktorů byl potenciál neosídlených, volných domů či zemědělských usedlostí (především v pohraničí) díky odsunu Němců po 2. světové válce. To umožnilo extenzivní rozvoj DB, který se však podstatně lišil od předválečných jednoduchých srubových a chatových osad v blízkosti velkoměst. Majitelé venkovských zemědělských usedlostí začali s postupnou rekonstrukcí těchto objektů, díky které byly mnohdy srovnatelné s městskými byty (vzhledem, vybavením). Jedním ze základních vývojových rysů DB je - snižování podílu trvale obydlých domů ve venkovských obcích na úkor zvyšování podílu objektů, sloužících individuální rekreaci. Tento trend umožnil masový vzrůst jevu, který nazýváme *chalupaření*. U nás je uplatňovaný od 50. let 20. století společně s pokračujícím rozvojem chataření (Vágner 2001, in: Bičík a kol. 2001).

Dalšími důvody zvyšujícího se zájmu o rekreační objekty bylo např. rozšiřování automobilismu, hustější síť autobusových linek či zavedení více volna (volné svátky, dvoudenní víkendy aj.). Vlastnictví objektu druhého bydlení se stalo módou a prestižní záležitostí, vyjadřující moderní životní styl. Majitelé rekreačních objektů si zařizování, rekonstrukcemi, svou seberealizací a také například zahrádkařením, kompenzovali nekvalitní městské trvalé bydlení ve zhoršujícím se životním prostředí. Mladší generace spíše upřednostňovala aktivity spojené se skautingem, trampingem či pobytem v přírodě. Otevřena byla také západní kultura, která se projevovala ve formě country stylu (Vágner 2001, in: Bičík a kol. 2001).

⁴ Stupeň motorizace – vyjadřuje počet obyvatel územního celku, připadající na 1 motorové vozidlo (Význam slova 2015).

4.1.4 Období od počátku 70. let do konce 80. let

V tomto období se začíná objevovat u českého obyvatelstva specifický rys nazývaný „schizofrenie bydlení“ (Vágner 2001, in: Bičík a kol. 2001, str. 48). Hlavním důvodem jsou tehdejší politické události z konce 60. let. Byla omezená možnost cestování do zahraničí, zákaz např. skautských organizací, nebo také nucené změny zaměstnání. Lidé měli omezenou možnost vlastní seberealizace, a tak svůj životní styl začali uzpůsobovat úniky do vlastního, soukromého prostředí. Tato situace přinesla zvýšený zájem o individuální rekreaci, a tedy i získání či výstavbu chat a chalup. Jde o masový jev, který je nazýván víkendovým a prázdninovým *eskapismem*⁵. V 70. letech se každým rokem postavilo zhruba 8 000 nových rekreačních objektů. V těchto staveních si majitelé, příp. jejich rodina začali vytvářet soukromá prostředí v okruhu svých nejbližších a trávit spolu více času, někdy i více než třetinu roku (prodloužené víkendy, dovolená). Leckdy se rekreanti spojovali více se svým objektem než trvalým bydlištěm (Vágner 2001, in: Bičík a kol. 2001).

V 70. a 80 letech zaznamenalo druhé bydlení v České republice nejbouřlivější rozvoj. Enormně se zvýšil počet objektů individuální rekreace. Jestliže v roce 1971 bylo v ČR asi 156 tisíc OIR, pak v roce 1980 již kolem 280 tisíc (Vystoupil a kol. 2010). Téměř čtvrtina domácností z velkoměst a šestina domácností z měst nad 10 tisíc obyvatel využívala tento životní styl. Na konci 80. let však dochází k ukončení tohoto vrcholového období výstavby OIR (Vágner 2001, in: Bičík a kol. 2001).

4.1.5 Období počátku 90. let

Od počátku 90. let začalo docházet ke snížení výstavby nových objektů. Může za to změna politických a společensko-ekonomických faktorů na přelomu desetiletí, která se dotkla i druhého bydlení. Změnil se žebříček lidských hodnot a s ním i principy využívání volného času. Lidé začali více podnikat, zvýšila se pracovní náročnost a s ním i nedostatek volného času. „Odhaduje se, že začátkem 90. let si 10 – 15 % ekonomicky aktivních nevybralo většinu své dovolené z důvodu pracovního zaneprázdnění“ (Vágner 2001, in: Bičík a kol. 2001, str. 50). Také tomu přispěla možnost vycestování do zahraničí, zvýšení nákladů na osobní a hromadnou dopravu,

⁵ Eskapismus (z angl. escape = únik, útěk) je spol. postoj, vyrůstající z ostré negace soc. skutečnosti daného spol. uspořádání (zejm. třídních a mocenských vztahů). Kritizovaný spol. stav nelze v rámci daných podmínek změnit, proto jsou snahy nalézt jediné reálné řešení v úniku do vlastního světa. (Maříková a kol. 1996, str. 268)

zvyšování cen pozemků a mnoho dalších důvodů. Část objektů sloužících dříve výhradně pro druhé bydlení rodiny, příbuzných a blízkých přátel, se mění ve volná soukromá ubytovací zařízení, nejčastěji penzionového typu (Vágner 2001, in: Bičík a kol. 2001).

Z mapy č. 1 lze vyzorovat podíl OIR k celkovému počtu bytů, jejich strukturu a počet v České republice. Data jsou převzata ze Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) z roku 1991. Nejvyšší koncentrace OIR se nachází ve středočeském kraji. Extrémní případ zaznamenalo rekreační zázemí Prahy, kde je dominantní jih (80 % rekreačních domů vlastní Pražané). Objevuje se zde i znak vysoké koncentrace kolem jiných velkých měst, jako např. Plzně, Českých Budějovic nebo Brna. Rekreační objekty se soustřeďují i do periferních částí republiky, především do podhůří a horských oblastí, nebo podél vodních toků a nádrží. I přes tyto jevy je jejich rozmístění v České republice spíše heterogenní. V příhraničních oblastech a ve vnitřním obvodu hraje důležitou roli při zachování opuštěných sídel vyšší podíl chalup. Vyplývá to z období odstraňování Němců a vylidňování, vyvolané industrializačními a urbanizačními procesy po 2. světové válce (Vágner a kol. 2011).

Podle Vystoupila a kol. (2010) bylo při sčítání v roce 1991 sečteno 397 tisíc OIR a při sčítání v roce 2001 uvedlo 433 tisíc bytových domácností vlastnictví rekreačního objektu (viz tab. č. 2). Ve stručnosti lze konstatovat konec boomu druhého bydlení. Od této doby začíná postupně docházet k celkové stabilizaci a nasycení ve vývoji a prostorovému utváření rekreačních zázemí.

4.2 Období počátku třetího tisíciletí

Od počátku třetího tisíciletí dochází k častým změnám v druhém bydlení. Mění se dostupnost, vybavenost, četnost a periodicitu dojížděky, dále také provozované aktivity či využití pozemku. Mění se funkčnost objektů na trvalé či komerční využití. Objekty mohou zastávat i funkci pracoviště, především díky moderním technologiím (Vágner a Fialová 2009).

Vágner a Fialová (2009, str. 104) popisují současný stav druhého bydlení v Čechách následovně: „S ohledem na výrazné rozdíly mezi chatami, rekreačními domky a chalupami, zabírá průměrný rekreační objekt v Česku 70 m² a leží na pozemku o rozloze 1000 m². Disponuje 5 lůžky, pravidelně ho využívá 5 – 6 osob k dvougenerační rekreaci, s relativní převahou důchodců a dospělých, z nichž 2/3 mají

středoškolské a vyšší vzdělání. Průměrný věk osob využívajících rekreační objekt se pohybuje okolo 30 let. 2/3 objektů leží v dojezdové vzdálenosti do 30 km od místa bydliště, ačkoliv pokračují prostorové difúze do vzdálených periferních oblastí (např. při západní hranici).“

Dochází ke stírání rozdílů mezi druhým a trvalým bydlením (přechodné, sezónní bydlení). Zhruba 1/5 vlastníků OIR uvažuje o změnách funkce z rekreační na trvale obytnou. Většina z nich tuto přeměnu již přijala a svůj objekt dlouhodobě sezónně využívá. Tento trend během poslední dekády neustále roste. Při dostatečné vybavenosti objektů a služeb v sídle, přijatelné infrastruktuře a dobré dostupnosti je 60 % majitelů ochotna trvalého vyžití (Vágner a Fialová 2009). Podle Bičíka a kol. (2001) patří do této skupiny především občané důchodového věku, avšak nevylučuje možnost mladších rodin. Ti řeší situaci tímto způsobem, většinou kvůli skličující bytové situaci ve velkoměstech (především v okolí Prahy) s dobrou možností dojížděky do zaměstnání v hlavním městě. Pokud by se tento trend projevoval i do budoucna, přispělo by to k zpomalení vylidňování venkova a k zachování architektonického rázu budov a sídel.

Vágner a Fialová (2009) se přiklání k teorii, že čím starší rekreační oblast, tím klesá zájem mladší generace o další využívání. Mladí lidé upřednostňují spíše lokality s širším výběrem rekreačních aktivit, ke kterým patří i ty sezónní. Tento trend by mohl vést k degradaci nejstarších osad s cenným architektonickým a estetickým rázem, které se nachází především v okolí břehů řek, např. Vltavy, Sázavy, Berounky, Svratky, jejich přítoků aj. Pokud by tedy docházelo k vysokému výskytu vlastníků-seniorů a nízkému zájmu střední a mladší generace, mohlo by dojít k vylidnění rekreačního prostoru.

V současnosti dochází také ke stírání rozdílů mezi druhým bydlením a komerčními formami CR (nová výstavba pro zahraniční klientelu). Jedná se především o turisticky atraktivní lokality. Zvýšil se i podíl majitelů (20 %), kteří by v budoucnosti neodmítli komerční využití objektu – přeměnu v objekt volného cestovního ruchu, pronájem či prodej (Vágner a Fialová 2004).

Podle Bičíka a kol. (2001) se také určitá většina objektů, sloužících dříve k druhému bydlení rodiny a jejich blízkých, mění v soukromá ubytovací zařízení, nejčastěji penzionového typu. Tato zařízení se vyskytují především v důležitých centrech letní a zimní rekreace, při hlavních osadách rekreační dojížděky. Dříve se soustředily spíše na zahraniční klientelu, dnes nabízí své služby i tuzemským zákazníkům. Soukromé podnikání může přispět k ozdravení starších až chátrajících

objektů a obohatit se o služby formou ubytovací či stravovací (kempinky, pohostinství, občerstvení, prodejny suvenýrů aj.)

Dle data publikace od Vágnera a Fialové (2004) bude zajímavý vývoj druhého bydlení v období zhruba za 5 let, vzhledem k uvedeným trendům a demografickému posunu vlastníků a uživatelů (často v důchodovém věku).

4.2.1 Nové trendy a formy druhého bydlení

Tato podkapitola se věnuje problematice dvou současných fenoménů v oblasti rekreačního bydlení. Jako první je zmiňováno využívání apartmánových rekreačních bytů, eventuálně objektů v „holandských rekreačních vesnicích“. V Česku je totiž od druhé poloviny 90. let velkým trendem výstavba rekreačních apartmánů pro bohatou tuzemskou i zahraniční klientelu a rekreačních parků, především pro zahraniční (nizozemské) turisty (Vágner a kol. 2011). Druhým fenoménem je tzv. „timesharing“, neboli nákup časového podílu v rekreačním objektu. Tento trend je rozšířen spíše v zahraničí (Středomoří, Alpy apod.), u nás se stále ještě vyvíjí (Fialová a kol. 2011). Všechny tyto uvedené formy jsou více přiblíženy v jednotlivých statích.

Apartmánové rekreační domy

V polovině 90. let 20. století dochází k boomu ve výstavbě tzv. apartmánových domů. Jedná se o fenomén s prvky komercializace a internacionalizace. Představuje nový typ druhého bydlení, který byl ještě donedávna zastoupen pouze chatařením či chalupařením. Tento trend zde vznikl na základě inspirace v alpských projektech a snaze developerů po velkých a snazších ziscích (Fialová a kol. 2011). Novostavby těchto bytových domů jsou lokalizovány do atraktivních středisek cestovního ruchu v Čechách. Situovány jsou především v horských oblastech (Harrachov, Špindlerův Mlýn, Železná Ruda aj.), při vodních nádržích (Lipno, Nové Mlýny aj.) a rybníků, v lázeňských střediscích (Karlovy Vary, Janské Lázně aj.) nebo při golfových resortech (Čeladná aj.). Byty v apartmánových rekreačních domech využívají majitelé k rekreaci, popřípadě je pronajímají také k rekreačním účelům. V současnosti se apartmánové domy vyskytují nejméně ve 42 obcích Česka (Fialová a Horáková 2013).

Fialová a kol. (2011) uvádí důležité problematické rysy a dopady tohoto typu rekreace, např.:

- Specifický a architektonický styl apartmánových domů značně narušuje krajinný ráz a přirozenou urbanistickou koncepci obcí. Souvisí to i se ztrátou *genia loci*⁶ dotčených lokalit.
- Apartmánové domy jsou využívány především sezónně, což způsobuje vysokou návštěvnost a přelidněnost, a následně zatíženost infrastruktury během hlavní turistické sezóny. Dalším následkem je vznik tzv. „mrtvých domů“ či „domů duchů“, neboli prázdných domů v období mimo turistickou sezónu.
- Státní daňová politika nezajišťuje dostatečné zapojení majitelů rekreačních bytů do místního poplatkového a daňového systému obce. Vlastníci těchto bytů zde totiž nemají hlášené trvalé bydliště, tudíž na tyto přechodné obyvatele nedostává obec žádné prostředky.
- Možnost vzniku tzv. „turistifikace“, kdy dochází k vytlačování původní rezidenční funkce obce funkcí turistickou. Např. v obcích chybí základní služby pro místní obyvatele a naopak převládají služby určené turistům.

V posledních letech se začíná snižovat zájem po apartmánových rekreačních bytech. Jedním z hlavních důvodů je rostoucí podvědomí o nevýhodách této problematiky, což přesvědčuje představitele horských obcí nepřijímat žádné další investice. Četné množství apartmánových domů způsobuje v současnosti převis nabídky nad poptávkou (Fialová a kol. 2011). A tak začíná v poslední době docházet ke stavební uzávěře těchto typů objektů. Na některých místech se vyskytují i nedostavěné apartmánové domy (Fialová a Horáková 2013). Avšak tato situace je regionálně diferencována. I přes stavební uzávěru pokračuje výstavba apartmánových domů např. ve Špindlerově Mlýně, kde má vysoké šance na úspěch. Stejný případ zaznamenávají i obce v blízkosti lyžařského areálu Klínovec, které mají nedostatečnou ubytovací kapacitu (Fialová 2014).

⁶ *Genius loci* (z lat. „duch místa“) – slovní obrat, který vyzdvihuje specifickou atmosféru dané oblasti. V římské mytologii byl *genius loci* duch či bůžek, ochraňující určité místo (Význam slova 2015).

„Holandské rekreační vesnice“

Obdobným typem nové výstavby v Čechách, s prvky komercializace a internacionalizace, jsou tzv. „holandské vesničky“, neboli rekreační parky budované převážně pro nizozemské klienty – konkrétně z Holandska (Fialová a Horáková 2013). Tyto rekreační lokality se liší v mnoha aspektech, avšak jejich dopady se shodují s dopady apartmánových domů, popsaných výše (Fialová a kol. 2011).

Po změně režimu v Československu po roce 1989 začaly nizozemské cestovní kanceláře zajišťovat ubytování pro své klienty v českých soukromých domech a chalupách. Avšak většina z nich zde chtěla trávit více času, a tak se cestovní kanceláře pokusily najít místa vhodná pro výstavbu objektů odpovídající standardu svých klientů. A tak vznikly touto cestou rekreační parky neboli holandské vesnice, které pronajímá svým klientům zahraniční investor prostřednictvím cestovních kanceláří. Nizozemští občané jsou zde spokojeni především díky stabilní ekonomické situaci, cenově přijatelným podmínkám a široké nabídce atraktivních lokalit (Vorel 2004, in: Vágner, Fialová a kol. 2004).

Investice do výstavby těchto rekreačních parků směřují do horských a podhorských oblastí, nebo také k vodním plochám. Oproti apartmánům jsou spíše lokalizovány mimo hlavní turistická střediska, v klidných venkovských sídlech, ale nemusí tomu tak vždy být. K nejvíce vyhledávaným regionům patří Podkrkonoší, Broumovsko a jižní Čechy (okolí Lipna). V letech 1996-97 vznikla nizozemskými investory na Broumovsku v obci Stárkov první holandská vesnička (viz obr. č. 1). Celkově se jich na našem území vyskytuje 25, v různých fázích výstavby (nejvíce v Královéhradeckém kraji). Z toho 17 jich vybudovali, vlastní a využívají převážně Holanďané. V České republice také působí několik firem, které jsou zaměřeny na výstavbu těchto rekreačních zařízení, především v roubeném či poloroubeném stylu. Nejznámějším realizovaným projektem je komplex *Landal Marina Lipno* v obci Lipno nad Vltavou (viz obr. č. 2) (Fialová a kol. 2011; Vorel 2004, in: Vágner, Fialová a kol. 2004).

Podle provozovatelů parků využívají tyto objekty i tuzemští klienti, ovšem pouze ojedinele v době prázdnin či dovolené. Podle nedávných průzkumů na Katedře sociální geografie a regionálního rozvoje PŘF UK v Praze - z 5 vybraných holandských vesniček byla ve vrcholné letní sezóně i za příznivého počasí zjištěna maximálně 50 %

obsazenost objektů. Ty jsou dle výsledků využívány třetinou nizozemskou, třetinou německou a třetinou českou klientelou (Fialová a Horáková 2013).

Dle Fialové a Horákové (2013) má již éra „holandských vesniček“ v Čechách svůj vrchol za sebou, a tak bude zajímavé, jaký další vývoj budou mít tyto objekty a jaký vliv přinesou na dotčená území a komunity.

Timesharing - alternativa k novým typům druhého bydlení

Timesharing je forma rekreačního bydlení, která se v českém prostředí zatím příliš neobjevuje, avšak v zahraničí je velmi oblíbená (především v USA, Austrálii a západní Evropě) (Fialová 2004).

Timesharing jinak také „časové spolupodílnictví“ představuje nákup časového podílu v rekreačním objektu. Neboli určitá skupina osob si zakoupí právo užívat ubytovací zařízení v některé rekreační oblasti, většinou na 1-2 týdny v roce na několik let dopředu. Především se jedná o apartmány v přímořských lokalitách (např. ve Španělsku, na Kanárských ostrovech aj.). Pokud spotřebitel podepíše timesharingovou smlouvu, nestává se vlastníkem nemovitosti, ale kupuje si pouze časově vymezené právo pro její užívání. „Toto právo je možné vyměnit za pobyt v jiném letovisku, zapůjčit rodině či přátelům, pronajmout, prodat komukoli za jakoukoli cenu, nebo dokonce odkázat potomkům“ (Boušová 2006). Nutno podotknout, že absence moře vede v současné době bohatší vrstvu Čechů k nákupu, pronájmu nebo právě timesharingu, jako zdroje pro trávení volného času v přímořských rekreačních objektech (Vágner a kol. 2011).

Pokud by se tento trend rozšířil i u nás, mohly by zde vznikat nové typy druhého bydlení, které by do Čech přilákaly včetně tuzemské i zahraniční klientelu. Blízko mají k této situaci rekreační areály, budované pro nizozemské zákazníky (viz kapitola o Holandských vesnicích). Budoucí rozvoj tohoto konceptu v Čechách je však nejistý, hlavně kvůli špatné pověsti timesharingu v souvislosti s častým podvodným jednáním (Boušová 2006).

5 SROVNÁNÍ DRUHÉHO BYDLENÍ SE ZAHRANIČÍM

Srovnávání druhého bydlení ve světovém měřítku je značně obtížné. Důvodem jsou odlišnosti v terminologických a definičních přístupech, a také absence aktuálních a přesných celonárodních šetření a sčítání. Z tohoto důvodu se objevují mezinárodně nejednotné definice, klasifikace a typologie druhého bydlení a objektů individuální rekreace (Vágner, Fialová a kol. 2004).

Dle ukazatelů v tabulce č. 3 a jejich hodnot lze konstatovat, že druhé bydlení je fenomén rozšířený převážně ve Francii, Španělsku a skandinávských zemích, k nimž se řadí i Česká republika. Z mimoevropských zemí jednoznačně vyniká USA, ke které se řadí i Kanada s Austrálií, avšak u nich neznáme přesné výpočty. Druhé bydlení v zemích alpských i dalších západoevropských (SRN, Benelux, Itálie) je spíše vázáno na tradici a intenzitě využívání komerčních forem CR, ubytování, pronájmy, Timesharing apod. (Vágner, Fialová a kol. 2004).

Tab. č. 3: Srovnání objektů druhého bydlení (ODB) ve vybraných zemích a podíl domácností, vlastníci tento objekt (v %)

Stát	Počet ODB (v tis.)	Hustota ODB/km²	Intenzita ODB/1 000 obyv.	Podíl domácností (v %)
USA	4 500	0,9	71,4	5
Francie	2 700	5,0	47,4	17
Španělsko	2 000	4,0	50,8	17
Švédsko	680	1,5	75,0	22
Finsko	475	1,4	90,0	27
Norsko	411	1,3	89,0	31
Česká republika	396	5,0	38,4	11
Švýcarsko	250	6,1	36,8	8
Velká Británie	200	0,8	3,5	3
Slovensko	88	1,9	16,6	5

Zdroj: Vágner, Fialová a kol. 2004; Steineke a kol. 2007

Nutno podotknout, že sčítání ODB se v různých zemích značně liší. Ve většině rozvinutých zemí se sčítají počty letních domů, rezidencí, objektů dlouhodobé rekreace, nebo s jiným než rekreačním účelem (např. ranče a farmy v USA, Kanadě, Austrálii). Těžko se určuje, zda se vůbec jedná o objekt druhého bydlení, nebo spíše o dlouhodobý

pronájem prostřednictvím time-sharingových smluv, jako např. ve skandinávských, alpských či středomořských zemích (Vágner, Fialová a kol. 2004).

Jak už bylo řečeno, na druhé bydlení je v každé zemi nahlíženo pokaždé z trochu jiného úhlu pohledu, s častými odlišnostmi. Tato problematika je nastíněna následujícími charakteristikami druhého bydlení v zahraničí, konkrétně v USA, Alpském regionu a zemích Skandinávského poloostrova.

Spojené státy americké

USA má svůj rekreační systém z pohledu druhého bydlení značně diferencovaný vzhledem k rozlehlosti státu a jeho přírodním podmínkám. Na mapě č. 2 lze vidět soustředěnost objektů druhého bydlení (ODB) do míst s vyšším počtem obyvatel a bydlení. Objevují se mezi nimi státy (např. Florida, Kalifornie, New Jersey, New York, Texas atd.) s alespoň jedním okresem, který má více než 25 000 ODB (Dietz 2011). Projevují se zde značné odlišnosti v kvalitě objektů, ať už z lokalizačního či stavebního⁷ hlediska, nebo na intenzitě a frekvenci⁸ návštěvnosti těchto objektů. Často dochází k velkému rozptylu, odlehlosti a v některých oblastech i zvýšené koncentraci rekreačních objektů (Bičík a kol. 2001).

Alpský region

Rekreační systém alpského regionu je jedním z nejrozvinutějších na světě především díky mimořádným přírodním podmínkám (Vágner, Fialová a kol. 2004; Bičík a kol. 2001). Druhé bydlení má v těchto zemích také významnou roli, ovšem hustota a intenzita výskytu ODB je lokálně diferencovaná. V roce 2012 činil hrubý počet ODB 1,85 milionů, což představuje více než 25 % podíl z bytového fondu v Alpách. Avšak celkový počet objektů se oproti roku 2000 snížil zhruba o 100 tisíc (viz tab. č. 5) (Sonderegger a Bätzing 2011).

⁷ Např. v Severní Americe je kladen důraz na materiál, velikost, architektonický styl (*log-cabin* = srub, na rozdíl od *cottage* = mohutnější typ obydlí) a umístění objektu (v předměstské zóně či mimo ni) (Wolfe 1977).

⁸ Rekreační se do svých objektů často dopravují letadlem a urazí k nim stovky kilometrů (viz tab. č. 4). Absolutně opačná situace oproti Česku, většina rekreačních objektů v USA leží ve vzdálenosti větší než 320 km (Vágner, Fialová a kol. 2004).

Z pohledu prostorové koncentrace ODB zde zastávají důležitou roli dva aspekty. Prvním z nich je klesající význam těchto objektů při přechodu ze západu na východ. Zatímco na západě ve francouzských, západních italských a částečně i švýcarských Alpách je podíl ODB okolo 80 %, tak východ alpského regionu se podílí pouze z 20 % (viz mapa č. 3). Druhým aspektem je vysoká koncentrace ODB v relativně malém počtu obcí. Z celkového počtu zhruba 6000 alpských obcí, se téměř polovina ODB nachází pouze v 300 obcích, které nepatří do hlavní části Alp. Rekreační objekty jsou zde všudypřítomným jevem, který je však omezen na určité oblasti Alp (Sonderegger a Bätzing 2011).

Vágner, Fialová a kol. (2004) zmiňují druhé bydlení v alpských zemích spíše v souvislosti s komerčním využíváním a pronajímáním rekreačních objektů. Sonderegger a Bätzing (2011) upřesňují tuto problematiku a charakterizují následující 3 typy rekreačních objektů, které slouží v této oblasti k druhému bydlení.

- **Volnočasové objekty** (*Leisure homes*) – nachází se v blízkosti velkých aglomerací a přítomnost Alp přidává na jejich atraktivitě. Mohou to být buď převedené objekty, které dříve sloužily k trvalému obývání, nebo zemědělské usedlosti. Tento typ je rozšířen po celých Alpách i mimo ně, např. Skandinávie, Velká Británie atd.
- **Prázdninové objekty** (*Holiday homes*) – jsou postaveny pro komerční účely a krátkodobě pronajímány návštěvníkům. Rozlišují se dva podtypy. První se týká investičních společností, většinou z vnější strany Alp, které vkládají svůj kapitál do výstavby objektů. Jsou koncentrovány ve francouzských, italských a částečně i švýcarských Alpách. Druhým podtypem jsou objekty, v kterých majitelé žijí a zároveň ho provozují k pronajímání. Vyskytují se v malém měřítku, hlavně v oblastech Rakouska, Bavorska a jižního Tyrolska.
- **Rodinné nemovitosti** (*Family properties*) – slouží k rekreačním účelům, ovšem v majetkové smlouvě nejsou vedeny jako stavba sloužící k rekreaci. Jejich majitelé změnili funkci těchto objektů k rekreačním účelům. Velmi podobné prvnímu typu.

Skandinávské země

Hlavní motivy obyvatel severských zemí pro trávení volného času v objektu druhého bydlení (ODB) je oproštění od rutiny každodenního života, návrat k přírodě a venkovskému prostředí, význam objektu jako investice, a také projev vlastní identity při budování a údržbě objektu a jeho okolí. Tyto motivy se značně shodují s českými (Vágner a kol. 2011).

Nejvyšší podíl domácností vlastnících ODB je právě v severských zemích - Norsko 31 %, Finsko 27 %, Švédsko 22 % (viz tab. č. 3) (Vágner a Fialová 2011). Jejich intenzita využívání je však nižší z důvodu vzdáleností od trvalého bydliště, které jsou až desetinásobné oproti Česku. Odráží se to na jejich stavebním charakteru, který je mnohdy strohý a jednodušší, včetně vybavení (viz obr. č. 3 s typickým severským srubem u finského jezera v obci Punkaharju). Většinou k nim však náleží velké části pozemků, a tak je zde širší možnost venkovních aktivit (Bičík a kol. 2001, Vágner a kol. 2011).

Jejich prostorové rozmístění je však velmi podobné českým poměrům. Největší počet, hustotu a intenzitu (na 1000 obyv.) ODB vykazují metropolitní oblasti, jako např. Stockholm ve Švédsku, Oslo v Norsku apod. Kromě toho vysoká koncentrace je také na ostrovní destinaci Öland, v pobřežních oblastech (zejména na jihu), ve švédských horských střediscích podél středozápadní hranice s Norskem, a také v okolí jezer Finské jezerní plošiny. Jejich umístění podél vodních toků je společným znakem s Českem, částečně kvůli přímořskému prostředí a výskytu jezer (viz mapa č. 4) (Vágner a kol. 2011).

6 ANALÝZA DRUHÉHO BYDLENÍ V MODELOVÉ OBLASTI

V této kapitole je nastíněna charakteristika modelového území, tedy střední části Chráněné krajinné oblasti (CHKO) Slavkovský les, jejíž rysy mají vliv na přítomnost zdejšího druhého bydlení. Dále je zde hodnoceno druhé bydlení z hlediska statistických dat ze Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) v letech 1991 a 2011, která jsou následovně ověřována výsledky z terénního výzkumu. Poslední část je věnována celkovému shrnutí praktické části, tedy analýzy druhého bydlení v modelové oblasti.

6.1 Charakteristika modelového území

Tato podkapitola je věnována charakteristice a důležitým rysům CHKO Slavkovský les, se zaměřením na její zkoumanou střední část. Tyto hlavní znaky odráží podmínky pro zdejší přítomnost druhého bydlení. Dále je věnována pozornost jednotlivým modelovým lokalitám, v kterých probíhalo terénní šetření. U každé obce je charakterizována její poloha, údaje o obyvatelstvu, katastrální vymezení, celková výměra a z toho podíl jejich významných ploch. U některé obce je navíc přidán důležitý faktor, který ji vyzdvihuje. Tyto vybrané ukazatelé nesou informace o zdejším prostředí, což může být odrazem pro podmínky týkající se možnosti rekreačního využití. Přehled těchto podmínek lze vidět v tabulce č. 6, která je v příloze.

6.1.1 CHKO Slavkovský les a důležité rysy jeho střední části

CHKO Slavkovský les je hornatá oblast o celkové rozloze 610 km². Nachází se v západních Čechách v blízkosti Krušných hor. Převládají zde ucelené plošiny o nadmořských výškách 700-800 m, lemované na okrajích údolími (Friedl a kol. 1991). Její zkoumaná střední část zaujímá plochu o velikosti 151 km² (Arcdata Praha, 2015).

Slavkovský les je významný především díky minerálním pramenům, akumulací rašelinišť vrchovištního typu a rozsáhlým lesním komplexům, které tvoří obrovský rezervoár přírodních vod (Voženílek 2002). Území spadá hydrologicky převážně do povodí Ohře a částečně do povodí Mže a Střely. Ve střední části dominuje řeka Teplá, která z území odvádí vodu a nakonec ústí do řeky Ohře v Karlových Varech (Slavkovský les, 2015). Převládající částí vegetace jsou již zmiňované lesní porosty, které pokrývají zhruba 53 % rozlohy CHKO s většinou druhotnými smrkovými monokulturami. Především v centrální části, která je již od 50. let velmi řídko osídlena,

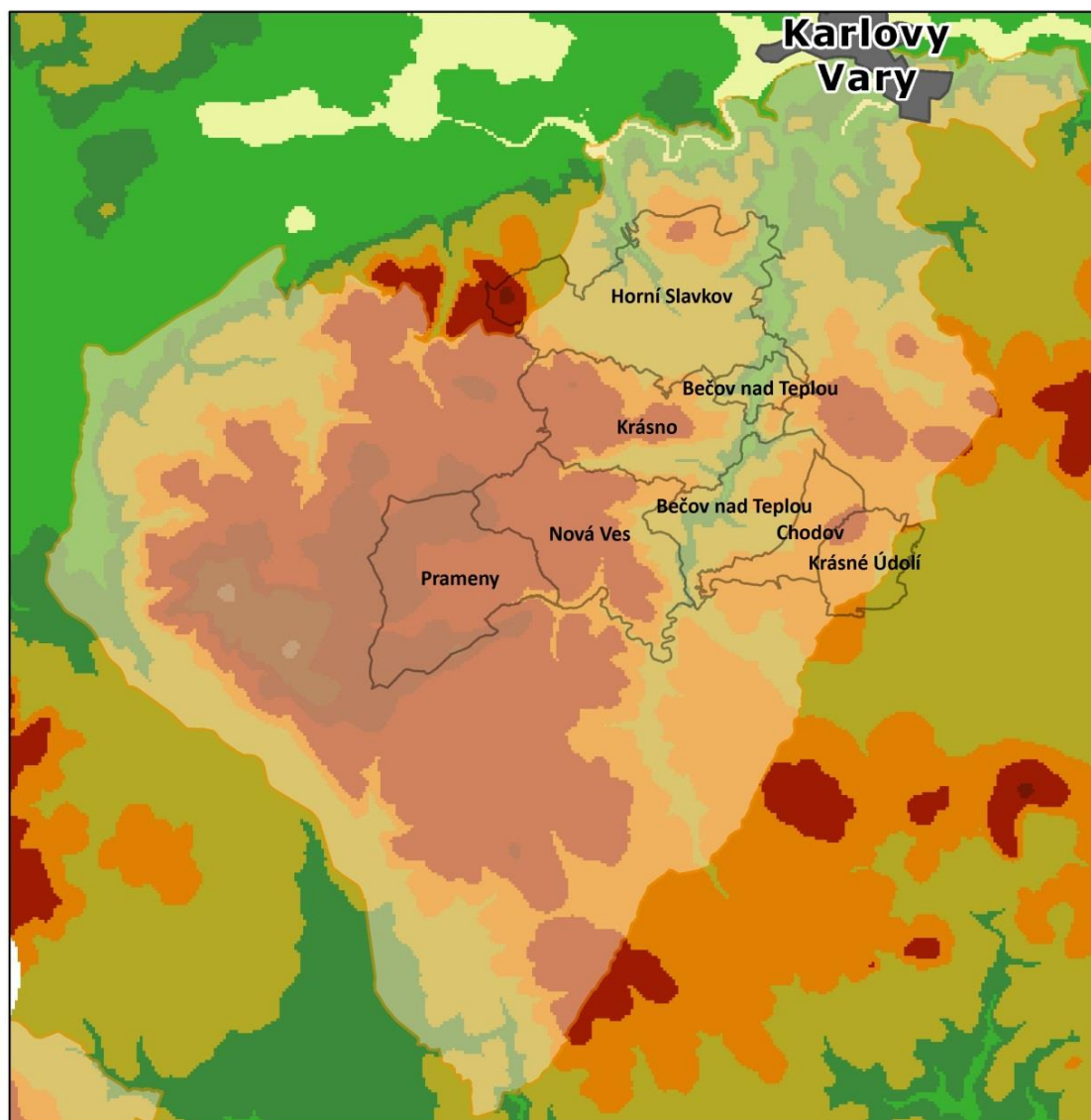
převažují souvislé lesní komplexy, na které navazují zemědělské půdy s bohužel nižší intenzitou obhospodařování (Voženílek 2002).

K nejatraktivnějším a nejnavštěvovanějším místům Slavkovského lesa patří lázně, mezi které spadají lázeňská města Mariánské lázně, Lázně Kynžvart a Prameny. Vypovídá to o zdejší přítomnosti kyselých a minerálních pramenů, které vzešly z pozůstatků vulkanické činnosti. Ze střední části sem patří pramenná skupina Nová Ves – Louka (z níž pochází známá Magnesia), nebo již zmiňované Prameny (Voženílek 2002).

Z historicko-geografického hlediska patřila dříve tato západočeská oblast k Sudetům, ve kterých do roku 1945 převládalo německé osídlení (zejména z Bavorska). Odsun německého obyvatelstva z pohraničí po 2. světové válce znamenal zásadní přelom v osídlení této krajiny a zánik mnoha vesnic (ze zkoumané střední části sem patří Kfely). Především oblast středního Slavkovského lesa se zcela vylidnila, jelikož nepříznivé podmínky příliš nelákaly nové české obyvatelstvo. Zůstal zde také velký počet neosídlených, volných domů či zemědělských usedlostí, kterých se ujala většina Čechů z okolních lokalit a začala je užívat k rekreačním účelům (Nedvěd, 2011).

Silniční a železniční doprava se ve Slavkovském lese rozvinula v druhé polovině 19. století (Nedvěd, 2011). V současnosti prochází při jeho severozápadní hranici důležitá rychlostní silnice R6, která spojuje Karlovarský kraj s Prahou. Dále jím prochází významné silnice I. třídy, konkrétně I/6 při západní hranici CHKO, I/21 pouze malým úsekem na severu a regionálně důležitá I/20 procházející střední částí, která spojuje Karlovy Vary – Plzeň. Z železničních sítí vede Slavkovským lesem při jeho západní hranici elektrizovaná železnice (č. 170), která spojuje západní Čechy s Prahou, a důležitá regionální jednokolejná trať (č. 149) Karlovy Vary – Mariánské Lázně, která vede podél řeky Teplé přes Bečov nad Teplou a Krásný Jez ve střední části CHKO (Arcdata Praha, 2015; Jízdní řády ČD a ČSD, 2015).

Modelová lokalita střední části CHKO Slavkovský les na podkladu digitálního modelu terénu

- hranice modelové oblasti
- krajské město
- chráněná krajinná oblast (CHKO)

0 1,25 2,5 5 7,5 10 km

Zdroj: Vlastní zpracování dle Arcdata Praha a ISOP, 2015

6.1.2 Jednotlivé modelové lokality

Bečov nad Teplou se nachází v okrese Karlovy Vary v jižní části Karlovarského kraje. V obci má hlášený trvalý pobyt 955 obyvatel, z toho je 640 v produktivním věku a jejich průměrný věk se pohybuje kolem 43 let. Obec se dělí na 3 katastrální území – Bečov nad Teplou, Krásný Jez a Vodná u Bečova nad Teplou, o celkové výměře 1982 ha. Zdejší terén je kopcovitý a hodně zalesněný. Podíl vod z celkové výměry obce činí 2,4 %, což je nejvíce z uvedených modelových lokalit⁹ (ČSÚ: Veřejná databáze, 2015).

Horní Slavkov se nachází v okrese Sokolov ve střední části Karlovarského kraje. V obci má hlášený trvalý pobyt 5608 obyvatel, z toho je 3869 v produktivním věku a jejich průměrný věk se pohybuje kolem 41 let. Obec se dělí na 6 katastrálních území – Bošřany, Horní Slavkov, Kfely u Horního Slavkova, Ležnice, Ležnička a Třidomí, o celkové výměře 3686 ha. I když podíl zdejších vodních ploch je poměrně nízký (0,8 %), protéká územím řada potoků (např. Stříbrný, Komáří, Čistý), které vytváří v údolích zázemí několika malým chatovým osadám (ČSÚ: Veřejná databáze, 2015; Soukup a kol. 1998).

Chodov se nachází v okrese Karlovy Vary v jižní části Karlovarského kraje. V obci má hlášený trvalý pobyt pouze 112 obyvatel, z toho je 74 v produktivním věku a jejich průměrný věk se pohybuje kolem 42 let. Obec se nedělí na žádná katastrální území, je samostatná. Celková katastrální výměra obce činí 816 ha. Vzhledem k nízké výměře této obce a její lokaci převládá v okolí zalesněná krajina (76,5 %), což odráží skutečnost s nízkým zastoupením zbylých zemědělských, vodních a zastavěných ploch (ČSÚ: Veřejná databáze, 2015).

Krásné Údolí se nachází v okrese Karlovy Vary v jižní části Karlovarského kraje. V obci má hlášený trvalý pobyt 426 obyvatel, z toho je 295 v produktivním věku a jejich průměrný věk se pohybuje kolem 41 let. Obec se dělí na 2 katastrální území – Krásné Údolí a Odolenovice, o celkové výměře 916 ha. Okolí obce slouží hlavně k intenzivnímu zemědělskému využívání. Z celkové výměry převládá právě zemědělská půda (77,4 %), což má za následek nižší výskyt lesů (ČSÚ: Veřejná databáze, 2015). Jejím středem prochází hranice CHKO.

⁹ Protéká tudy řeka Teplá a Bečovský potok. V okolí, zhruba 2-3 km V až SV od Bečova nad Teplou se nachází přírodní komplex Bečovských lesních rybníků o velikosti cca 50 ha (Natura 2000, 2007).

Krásno se nachází v okrese Sokolov ve střední části Karlovarského kraje. V obci má hlášený trvalý pobyt 730 obyvatel, z toho je 489 v produktivním věku a jejich průměrný věk se pohybuje kolem 39 let. Obec se dělí na 4 katastrální území – Dolní Hluboká, Háje nad Teplou, Krásno nad Teplou a Milešov, o celkové výměře 2536 ha. Obec vykazuje velmi nízkou intenzitu obhospodařování. Z celkové zemědělské půdy činní pouze 5 % orná půda a zbytek (95 %) travní porosty (ČSÚ: Veřejná databáze, 2015).

Nová Ves se nachází v okrese Sokolov v jižní části Karlovarského kraje. V obci má hlášený trvalý pobyt pouze 228 obyvatel, z toho je 152 v produktivním věku a jejich průměrný věk se pohybuje kolem 38 let. Obec se dělí na 2 katastrální území – Louka u Mariánských Lázní a Nová Ves u Sokolova, o celkové výměře 2696 ha. Obec vykazuje také velmi nízkou intenzitu obhospodařování. Podíl orné půdy činní pouhé 1 % a zbylých 99 % travní porosty (ČSÚ: Veřejná databáze, 2015). Zhruba 2 km jižně od Nové Vsi se nachází pramen „Novoveská kyselka“, která je známá pod značkou Magnesia (Místopisný průvodce po České republice, 2009).

Prameny se jako jediný ze zkoumaných lokalit nachází v okrese Cheb v jižní části Karlovarského kraje. V obci má hlášený trvalý pobyt pouze 118 obyvatel, z toho je 94 v produktivním věku a jejich průměrný věk se pohybuje kolem 41 let. Obec se nedělí na žádná katastrální území, je samostatná. Její celková katastrální výměra činní 2461 ha (ČSÚ: Veřejná databáze, 2015). Ještě koncem 19. století zde žilo 2100 obyvatel, ovšem po odsunu německých starousedlíků zůstala většina zdejších objektů prázdná a po r. 1950 byla zbořena (Soukup a kol. 1998). Obec Prameny leží v horské kotlině a obklopují ji husté lesy (70,9 %). V okolí hojně vyvěrají minerální prameny, které již od 16. století využívají lidé (Atlas Česka, 2015).

6.2 Hodnocení druhého bydlení

V této podkapitole jsou porovnávány výsledky o rekreačních objektech ve zkoumané oblasti ze Sčítání lidu, domů a bytů v roce 1991 a v roce 2011. Rok 1991 byl zahrnut z důvodu velké významnosti v získávání informací o druhém bydlení v Čechách. Díky němu lze zjistit nejpřesnější údaje o počtu objektů individuální rekreace (OIR) na našem území v historii všech sčítání. Výsledky Sčítání z roku 2011 byly uvedeny spíše pro možnost porovnání se současností. A také byla díky nim nastíněna problematika, která se týká metodiky sčítání ve vztahu k druhému bydlení.

Poté následují výsledky z terénního výzkumu, který byl v modelové oblasti proveden pro možnost přesnějšího zhodnocení zdejšího druhého bydlení.

6.2.1 Sčítání lidu, domů a bytů v letech 1991 a 2011

SLDB v roce 1991

Do tohoto období panovaly značné nesrovnalosti ve struktuře osídlení, která se v Čechách silně měnila. A to především díky chalupaření (změny způsobu užívání, číslování domů a tím pádem i způsobu sčítání domů) a masové výstavbě chat a rekreačních domků, obzvláště v rekreačně atraktivních územích. Často byly poskytovány deformované údaje o počtech domů či staveb a chyběla data o počtech OIR, které umožňovaly někdy i celoroční pobývání popř. sloužily k trvalému bydlení. Kvůli těmto nesrovnalostem došlo při sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) v roce 1991 ke značné specifikaci systému osídlení. Národní výbory sestavily soupisy sčítacích obvodů, do kterých byly zaneseny i seznamy OIR (Kučera 2001, in: Bičík a kol. 2001). Mezi OIR patřily rekreační chaty a domky (s číslem evidenčním), a také chalupy vyčleněné z bytového fondu, u kterých byla provedena změna účelu využití z trvalého na rekreační (s číslem popisným). Třídění těchto objektů v katastru nemovitostí lze vidět přehledně v tab. č. 7. Sčítání také zahrnovalo rekreační chalupy, které však nebyly vyčleněné z bytového fondu (s číslem popisným). „Jde o dřívější zemědělské usedlosti či rodinné domky se starším datem výstavby, ve kterých není žádná osoba přihlášená k trvalému pobytu a u nichž jako důvod neobydlenosti bylo uvedeno - slouží k rekreaci“ (Růžková a kol. 1994, str. 12). U těchto neobydlených objektů bylo těžké zjistit vlastníka a jeho bydliště, a tak je sčítací komisaři nezahrnuli mezi OIR, ale mezi celkové rekreační objekty (RO). Mezi RO tedy spadaly všechny OIR a tyto neobydlené rekreační chalupy, nevyčleněné z bytového fondu (Kučera 2001, in: Bičík a kol. 2001).

Při sčítání se mimo jiné zjišťovala i vybavenost bytových domácností nějakým OIR. To však bylo zavádějící, jelikož daný objekt mohlo zapsat více bytových domácností, které jej vlastní nebo mají v pronájmu (Kučera 2001, in: Bičík a kol. 2001).

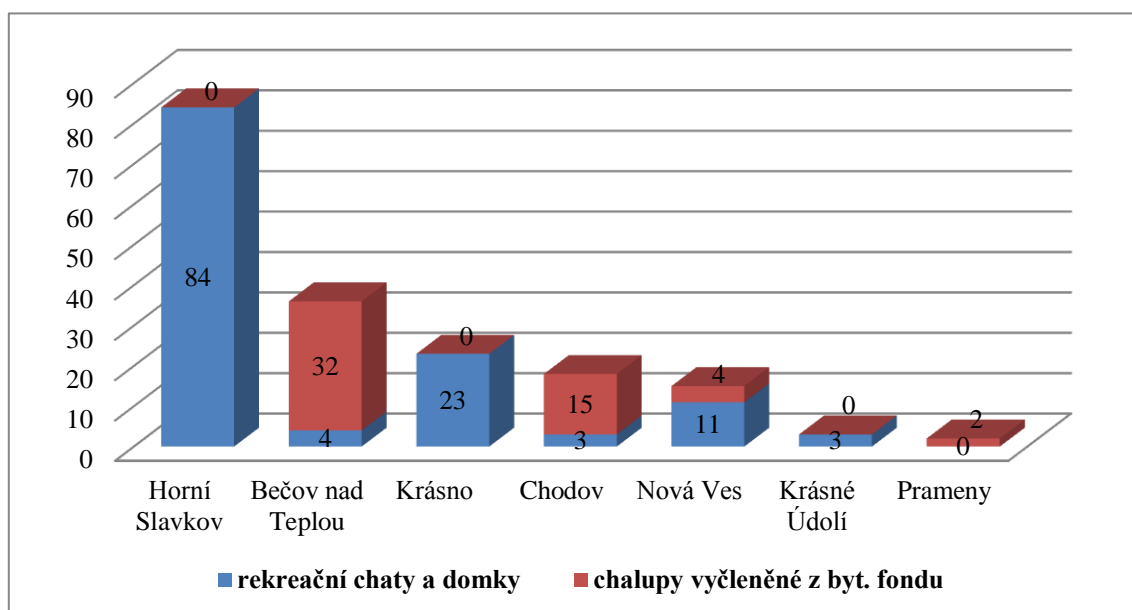
Celkově by se dalo toto sčítání označit za cenný doplněk dat, potřebný pro hodnocení sídelní struktury, především pak v rekreačních lokalitách (Kučera 2001, in: Bičík a kol. 2001). K takovému podrobnějšímu sčítání rekreačních objektů došlo v historii Čech poprvé a později už se bohužel neopakovalo.

Výsledky SLDB v roce 1991 modelových lokalit

Pro přesnost byl vyhodnocen přehled počtu objektů individuální rekreace (OIR) a také celkový počet rekreačních objektů (RO), do kterých OIR spadají. Jejich odlišnost se odráží od bytového fondu, což vyvolalo metodické nepřesnosti při sčítání v roce 2001, které byly odrazem SLDB v roce 1991. Konkrétně neobydlené rekreační chalupy nebyly do domovního fondu vůbec započítány, přestože nebyly vyňaty z bytového fondu. „Tyto domy pak byly do domovního fondu správně zařazeny při SLDB 2001, čímž došlo k umělému nadhodnocení přírůstku domovního fondu v 90. letech“ (ČSÚ: SLDB 2011, 2014).

Ke stanovení celkového počtu **OIR** je z tab. č. 8 třeba sečíst sloupce „rekreační chaty a domky“ a „chalupy vyčleněné z bytového fondu“. Z grafu č. 1 lze vidět, že celkově nejvyšší počet OIR byl v obci Horní Slavkov (84) a naopak nejnižší v Pramenech (2). Konkrétně nejvyšší počet rekreačních chat a domků se vyskytoval v Horním Slavkově (84), na druhou stranu v Pramenech nebyly žádné. Nejvíce rekreačních chalup osídlovalo Bečov nad Teplou (32) a naopak v Krásně a Krásném Údolí nebyla ani jedna. Celkově se v modelové oblasti nacházelo 181 objektů individuální rekreace (Růžková a kol. 1994).

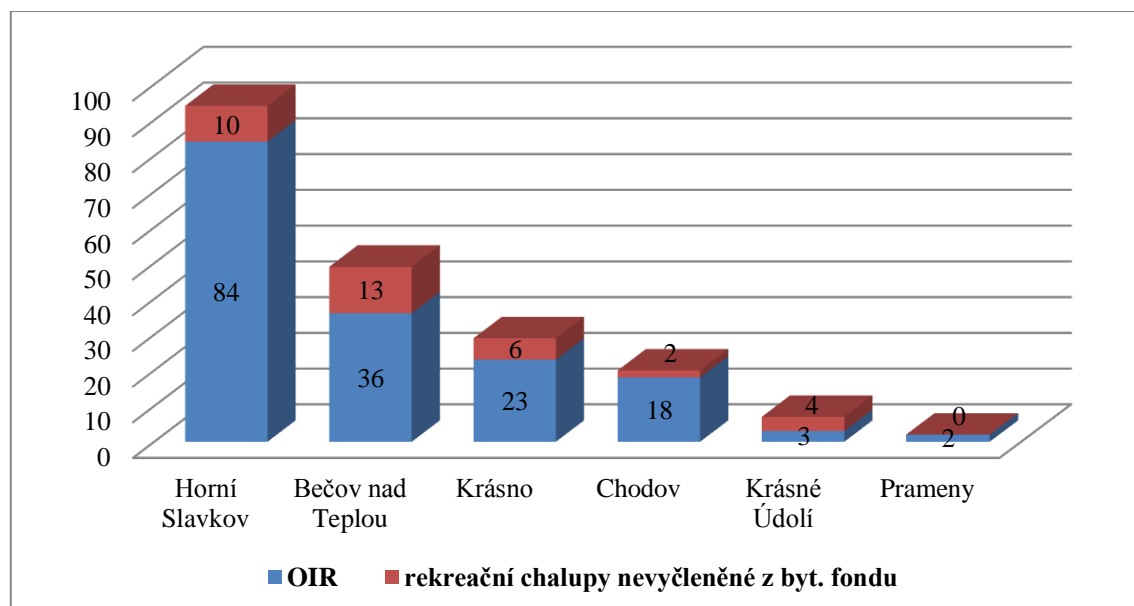
Graf č. 1: Přehled celkového počtu OIR v modelových obcích k 3. 3. 1991

Zdroj: Vlastní zpracování dle Růžkové a kol. 1994

Ke stanovení celkového počtu **RO** je z tab. č. 8 třeba sečíst sloupeček s celkovým počtem OIR a „rekreační chalupy nevyčleněné z bytového fondu“. Z grafu č. 2 lze vidět, že celkově nejvyšší počet RO byl v obci Horní Slavkov (94) a naopak nejnižší v Pramenech (2). Již z předchozího grafu šlo zjistit nejvyšší a nejnižší počet OIR (Horní Slavkov – 84, Prameny - 2). Ovšem co se týče neobydlených rekreačních chalup, nejvíce se jich nacházelo v Bečově nad Teplou (13), naopak v Pramenech nebyly žádné. Celkově se v modelové oblasti vyskytovalo 216 rekreačních objektů (Růžková a kol. 1994).

Graf č. 2: Přehled celkového počtu RO v modelových obcích k 3. 3. 1991

Zdroj: Vlastní zpracování dle Růžkové a kol. 1994

Z hlediska typů rekreačních objektů, nejvíce se v modelové střední části CHKO Slavkovský les nacházelo rekreačních chat a domků s číslem evidenčním (128). Chalup, u kterých se změnil účel využití z trvalého na rekreační, bylo 53 a chalup, které byly neobydlené a tím pádem označeny za rekreační, bylo 35. Tyto chalupy nesly číslo popisné. Pro úplnou představu, v 90. letech se zde vyskytovalo 181 OIR a 216 RO. Údaje jsou zaznamenány v tab. č. 8 (Růžková a kol. 1994).

SLDB v roce 2011

Podle dat ČSÚ se při posledních dvou sčítání (rok 2001 a 2011) objekty individuální rekreace již nesčítaly. V roce 2001 se na základě šetření domovních fondů zjišťovaly počty neobydlených domů sloužících k rekreaci a počty domácností vybavených rekreačním objektem (RO). V roce 2011 se zjišťovaly pouze počty neobydlených domů sloužících k rekreaci a údaje o vybavenosti domácností RO už nebyly zahrnuty do sčítání, jelikož byly vnímány veřejností za velmi citlivé (Vágner a Fialová 2004, ČSÚ: SLDB 2011, 2014). Vágner a kol. (2011) uvádí, že celkový počet neobydlených domů sloužící k rekreaci z posledního Sčítání (2011) tvoří zhruba třetinu všech OIR na území České republiky.

Podle § 31 odst. 2 zákona o obcích (zákon č. 128/2000 Sb.) se řadí stavby pro rodinnou rekreaci mezi objekty s číslem evidenčním (viz příloha č. 1). Dle § 2 písm. b) vyhlášky č. 501/2006 Sb. se „za stavbu pro rodinnou rekreaci považuje stavba, jejíž objemové parametry a vzhled odpovídají požadavkům na rodinnou rekreaci, a která je k tomuto účelu určena. Může mít nejvýše 2 nadzemní a 1 podzemní podlaží a podkroví“ (Bezplatná právní podpora, 2012). Ze zákona přiděluje obec stavbám jejich evidenční či popisná čísla, podle druhu stavby. V praxi můžou mezi rekreační objekty patřit i chalupy, kterým bylo již dříve přiděleno číslo popisné, jelikož sloužily k trvalému bydlení. Ovšem jeho vlastníci ho nyní využívají jen pro rekreační účely. Takže správně by měl majitel požádat o tzv. „rekolaudaci“, tedy změnu z č. popisného na č. evidenční, jelikož účel využívání objektu byl zcela změněn. Pokud bychom chtěli zjistit počet RO na daném území pomocí objektů s č. ev., spadající mezi stavby pro rodinnou rekreaci, stejně nezjistíme přesný počet, jelikož mezi rekreační objekty patří i stavby s č. popisným (Zákony pro lidi, 2015).

Výsledky SLDB v roce 2011 modelových lokalit

Z tabulky č. 9 lze vidět, že většina zdejších domů je neobydlena právě z důvodu rekreačního využití objektu. „Mezi tyto domy patří i rekreační chalupy nevyčleněné z bytového fondu - původně určené k bydlení, ale k datu sčítání neobydlené, využívané k rekreaci“ (ČSÚ: Oznámení, 2010). Konkrétně bylo ve střední části Slavkovského lesa sečteno 38 neobydlených rekreačních objektů. Nejvíce jich bylo zaznamenáno v obcích Horní Slavkov a Bečov nad Teplou (u obou po 9) a naopak nejméně v obci Prameny (žádné). Nejsou zde uvedeny údaje za jednotlivá katastrální území obcí ani za základní

sídelní jednotky, jelikož Český statistický úřad poskytuje data online pouze celkově za jednotlivé obce (ČSÚ: SLDB 2011, 2011).

Tab. č. 9: Výsledky sčítání neobydlených rodinných domů dle jejich důvodu neobydlenosti v modelových lokalitách k 26. 3. 2011

obec	neobydlené domy – z toho důvod neobydlenosti		
	<i>slouží k rekreaci</i>	<i>přestavba domu</i>	<i>nezpůsobilé k bydlení</i>
Bečov nad Teplou	9	-	1
Horní Slavkov	9	3	4
Chodov	7	-	-
Krásné Údolí	7	3	-
Krásno	5	1	2
Nová Ves	1	-	1
Prameny	-	1	-
Celkem	38	8	8

Zdroj: Vlastní zpracování dle výsledků ČSÚ: SLDB 2011, 2011

6.2.2 Výsledky terénního výzkumu

V modelové oblasti střední části CHKO Slavkovský les je evidováno celkem 179 staveb pro rodinnou rekreaci, které nesou číslo evidenční. Tento počet tvoří ucelený soubor rekreačních objektů, který je stěžejní pro následující analýzu druhého bydlení v modelovém území. Z tohoto základního souboru byl vybrán vzorek o počtu 71 rekreačních objektů, jehož majitelé se zúčastnili dotazníkového šetření. Patří sem převážně chaty, chalupy a také 1 penzion. Tento vzorek představuje 40 % pokrytí zkoumané oblasti, což odpovídá i celkové vypovídací hodnotě.

Lidé nejprve udávali informace o obci, jejím katastrálním území a číslu evidenčním popř. parcelním. Údaje o číslování objektů a jejich pozemků měly sloužit spíše pro lepší orientaci při dotazníkovém vyhodnocování.

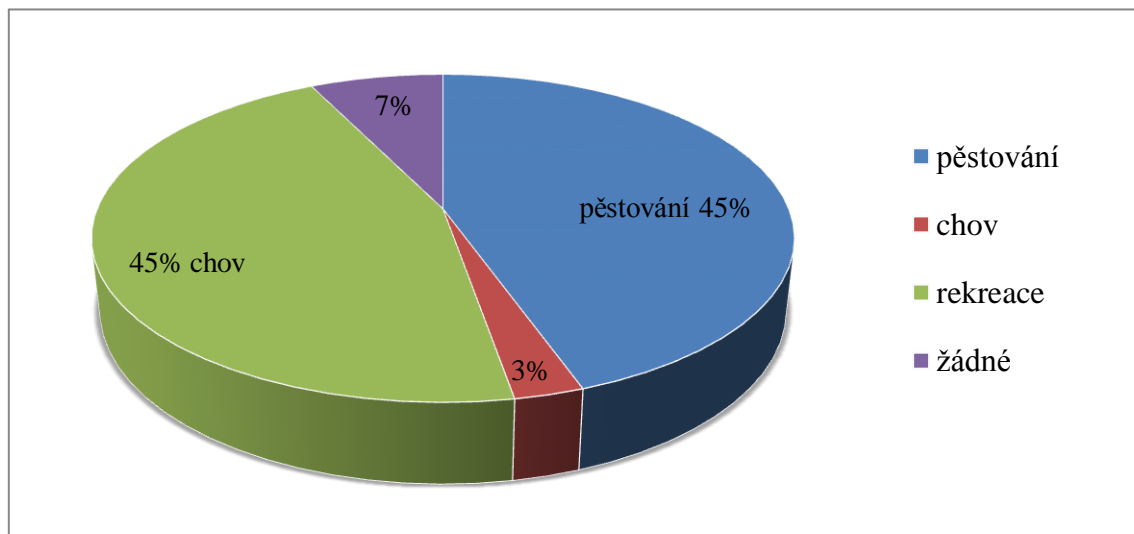
V tabulce č. 10 lze vidět počet evidovaných staveb pro rodinnou rekreaci v každé modelové obci a jejích katastrálních území zvlášť. Nejvíce objektů se nachází jednoznačně v Horním Slavkově (91), z čehož většina těchto objektů (41) je na Třídolí. Naopak nejméně jich je v Krásném Údolí a Pramenech (u obou pouze po 1 objektu). Proto i byly dotazníkovým šetřením z největší procentuální části prozkoumány právě tyto dvě obce (obě ze 100 %), jelikož se v každé nachází pouze 1 objekt. Ostatní obce

byly prozkoumány už z menší procentuální části - Nová Ves z 57 %, Bečov nad Teplou a Krásno ze 43 %, Horní Slavkov z 36 % a nejméně Chodov z 32 %.

Dle údajů o pozemcích bylo šetřením zjištěno, že jejich průměrná výměra se pohybovala okolo 476 m². Nejvyšší maximální hodnota výměry pozemku činila zhruba 3000 m² a naopak minimální 20 m². U některých případů bylo totiž zjištěno, že majitelé vlastní pozemek pouze pod rekreačním objektem, proto je minimální hodnota tak nízká.

V grafu č. 3 lze vidět zastoupení možných využití pozemků ve zkoumané oblasti. Většina respondentů odpověděla, že pozemek využívá hlavně k rekreaci a pěstování plodin či zeleně (oba po 45 %). 7 % respondentů nevyužívá pozemek k žádným účelům a zbylá 3 % odpovědí směřovala k možnosti chovu. Pro upřesnění, lidé využívající pozemek k rekreaci na něm tráví svůj čas většinou formou odpočinku, ovšem pro každého to může znamenat něco jiného (viz níže – výsledky volnočasových aktivit). Co se týká pěstování, na většině z těchto pozemků lidé pěstují okrasné květiny či keře (zhruba polovina z odpovědí pěstování). Zbylá většina se pak věnuje pěstování ovoce, čímž měli na mysli hlavně ovocné stromy či keře. Někteří ale uvedli i možnost pěstování zeleniny, ovšem převážně ve sklenících. Pokud jde o nejméně zastoupenou možnost - chov - 2 respondenti chovají na svém pozemku drůbež, hlavně pro konzumní účely a pouze 1 uživatel uvedl chov včel, který ovšem dané místo trvale obývá.

Graf č. 3: Procentuální zastoupení jednotlivých možností využívání pozemků dle odpovědí respondentů

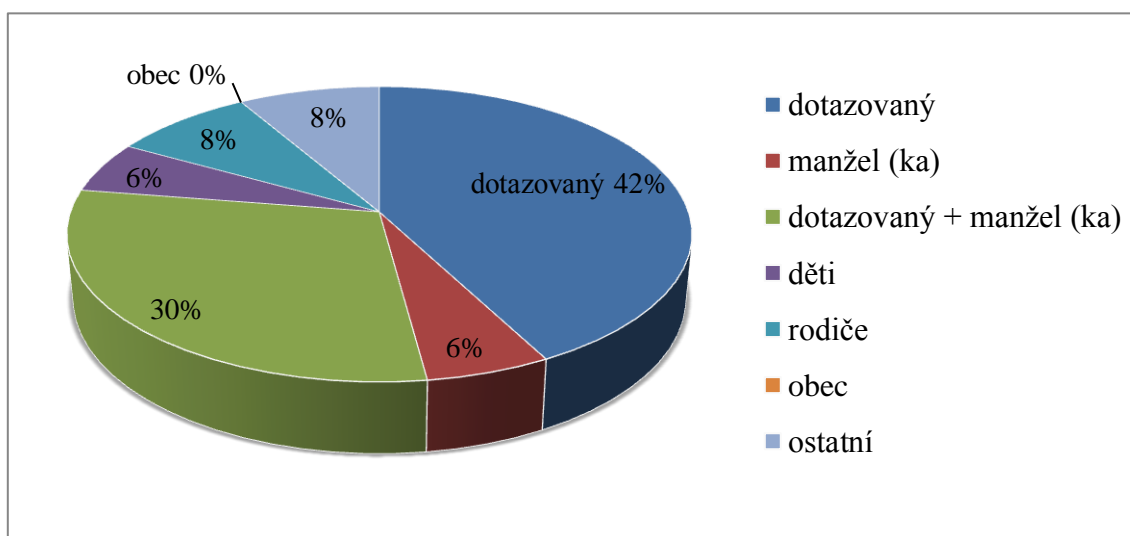

Zdroj: Vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření, 2015

Z hlediska údajů o objektech, z celkového počtu zkoumaných objektů převládá podíl chat (61 %). Zbýlých 38 % zastupují chalupy a 1 % pension, který se nachází v obci Krásno a slouží ke komerčním účelům. Průměrná zastavěná plocha objektů činí 89 m², z čehož maximální rozměry se pohybovaly okolo 250 m² a naopak minimální okolo 15 m².

V grafu č. 4 lze vidět podíly možností vlastnictví objektů. Nejčastěji byl majitelem právě dotazovaný (43 %). Je to z toho důvodu, že online Registr územní identifikace, adres a nemovitostí (RÚIAN) poskytuje již přístupnou databázi evidovaných objektů a také informace o jejich vlastnících. Proto bylo snazší vyhledat přímo daného majitele objektu a předat (přeposlat) mu dotazník. Druhým častým případem vlastnictví byl dotazovaný + manžel (ka) s 30 %. Za zmínku stojí možnost „ostatní“, kdy 8 % uvedlo jako majitele sebe a svého sourozence a 1 uživatel uvedl sebe a svého švagra.

Graf č. 4: Procentuální zastoupení jednotlivých druhů vlastníků objektů dle odpovědi respondentů

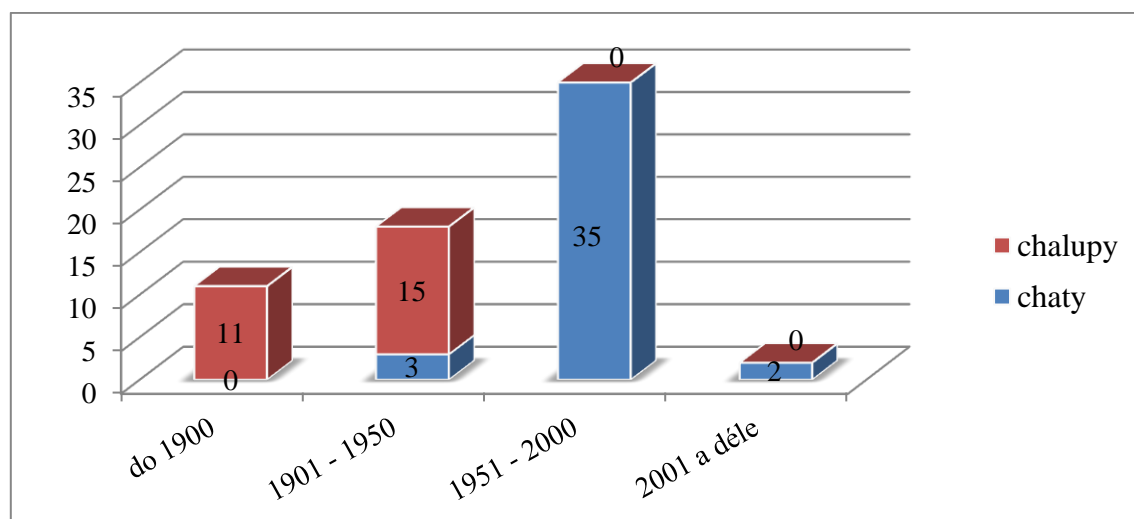
Zdroj: Vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření, 2015

Co se týče způsobu získání objektu, 41 % dotázaných uvedlo, že si svůj objekt koupili. Jedná se především o starší uživatele chalup, kteří si ji pořídili po 2. světové válce, když se v tehdejší sudetské oblasti tyto stavby prodávaly. Dle slov jednoho respondenta se tenkrát dal jejich objekt získat tzv. „za hubičku“. Nejedná se ale pouze o chalupy, např. někteří majitelé v chatkových osadách poblíž Horního Slavkova si také

svůj objekt koupili, konkrétně od města. To zde podle jednoho respondenta vystavělo v 70. - 80. letech malé dřevěné chatky k rekreaci. Ostatních 28 % tázaných uvedlo způsob získání dědictvím a 27 % si svůj objekt postavilo samo. V tomto případě jde především z přírodního hlediska o esteticky významnou lokalitu Třidomí, poblíž Horního Slavkova, kde si od 70. let začala většina již starších majitelů stavět svoji rekreační chatu. Zbylá 4 % uvedla získání darem. Žádný z dotazovaných si nenechal svůj objekt postavit od nějaké firmy, tedy tzv. na klíč.

Z grafu č. 5 lze vidět počet postavených chat a chalup v modelové oblasti podle roku jejich výstavby, v jednotlivých časových obdobích. Chtěla bych podotknout, že 5 respondentů neuvvedlo vůbec rok výstavby z neinformovaných důvodů. Většina objektů byla postavena v druhé polovině 20. století, mezi které patří samé chaty. Z tohoto počtu byly tři čtvrtiny objektů vystavěny v 70. a 80. letech. Do období výstavby od začátku třetího tisíciletí se řadí také chaty, ovšem jsou pouze 2. Čtvrtina ze všech objektů se stavěla v první polovině 20. století, kam spadají hlavně chalupy. 11 objektů bylo postaveno ještě před začátkem 20. století, což jsou také samé chalupy. Na nejstarší chalupu připadá rok výstavby 1798, která se nachází v katastrálním území Ležnička v obci Horní Slavkov. Z grafu je patrná i historie vývoje těchto staveb. Chalupy byly stavěny do konce 2. světové války, tedy zhruba do poloviny 20. století, kdy zde převládalo německé osídlení. Ovšem po skončení války se již tyto objekty nestavěly, naopak se rozmohl boom ve výstavbě rekreačních chat.

Graf č. 5: Počet postavených chat a chalup dle roku jejich výstavby v jednotlivých časových obdobích

Zdroj: Vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření, 2015

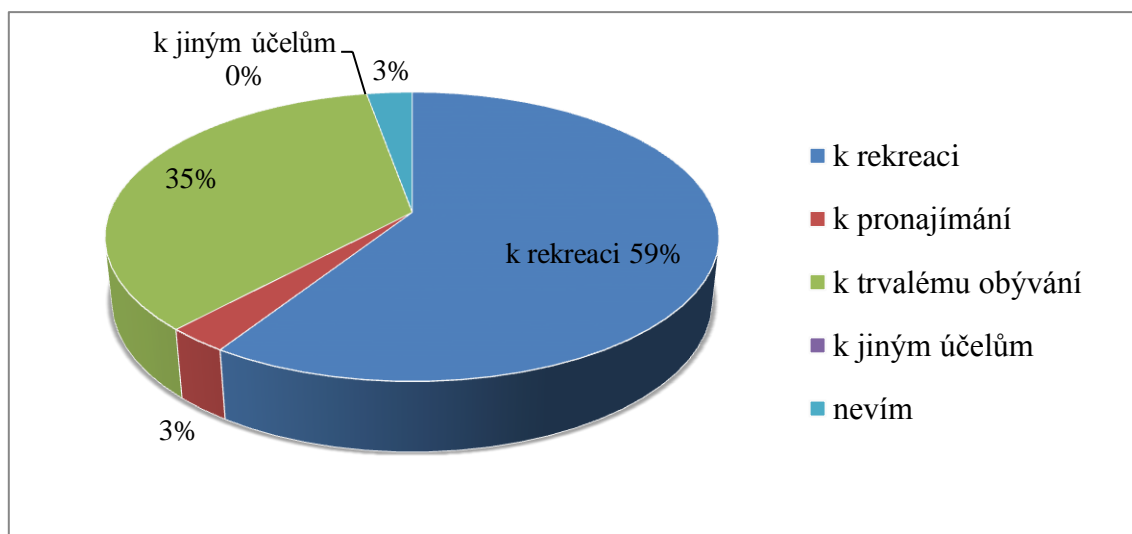
Objekty pro rodinnou rekreaci byly ve většině případů zděné (55 %), zbylá část byla zděná a obložená dřevem (33 %). Pouze 12 % staveb bylo dřevěných, mezi které patřily samé chaty. Z celkového hlediska jich většina byla vícepodlažní, podsklepená, s půdou (25 %). A druhá varianta v pořadí byl jednopodlažní objekt s půdou (21 %).

Stavby disponovaly v průměru 5 stálými lůžky, což odpovídá i průměrnému počtu osob využívající objekt, které jsou 4. Maximální hodnota 15 lůžek byla zjištěna u staré chalupy z katastrálního území Dolní Hluboká (obec Krásno), která je rodinou převážnou většinu roku rekreačně využívána. Minimální hodnota činila 2 lůžka, což byly ve většině případů chaty.

Průzkum také dokázal, že z celkového počtu dotázaných jich většina (39 %) tráví svůj volný čas v rekreačním objektu po celou letní sezónu, tedy květen až září. Ovšem hned po této variantě lidé nejčastěji užívají svůj objekt celoročně (34 %). Je to z důvodu, že většina těchto dotázaných má zde hlášené i trvalé bydliště, ovšem nebylo tomu tak vždy. V menšině případů, lidé ve svém rekreačním objektu žijí, ale trvalé bydliště mají hlášené jinde, většinou v místě svého zaměstnání. Třetím nejčastějším případem bylo využívání objektu více jak 2 víkendy měsíčně (10 %). Z výsledků lze konstatovat, že tímto přechodným či sezónním obyváním dochází v modelové střední části Slavkovského lesa pomalu ale jistě ke stírání rozdílů mezi druhým a trvalým bydlením.

Nasvědčuje tomu i graf. č. 6, kdy 59 % dotázaných předpokládá do budoucna hlavně rekreační využití objektů druhého bydlení. Ovšem hned na druhém místě (35 %) stojí možnost trvalého obývání, do které spadají všichni uživatelé celoročně obydlující svojí rekreační stavbu. 3 % zastupuje varianta pronajímání, kam spadá již zmiňovaný penzion v obci Krásno.

Graf č. 6: Procentuální zastoupení jednotlivých druhů využívání objektu v budoucnu

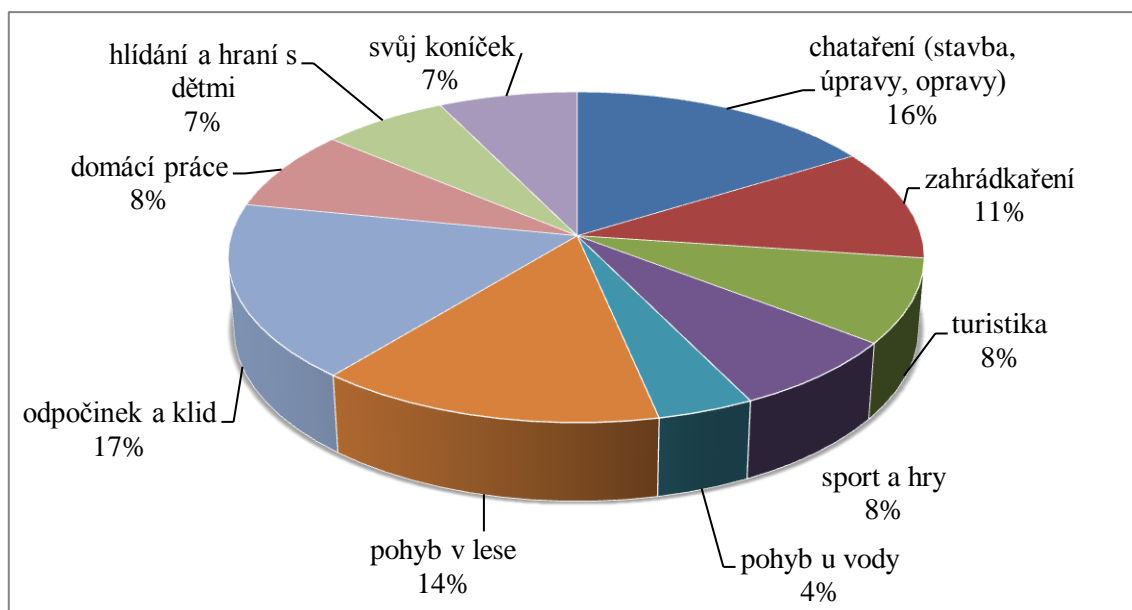

Zdroj: Vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření, 2015

Z celkového počtu dotázaných jich 41 % uvedlo, že nejsou ochotny za žádných podmínek ve svém rekreačním objektu bydlet. Sem patří hlavně majitelé menších rekreačních chatěk. Zbytek by o možnosti trvalého obývání uvažoval, především za předpokladu vybudovaného veřejného vodovodu a kanalizace, vlastního dopravního prostředku a stavebních úprav stávajícího objektu.

Z hlediska volnočasových aktivit, které uživatelé rekreačních objektů nejčastěji provozují, se u většiny vyskytovala možnost odpočinku a klidu (17 %), jak lze vidět v grafu č. 7. Pod tímto pojmem si však každý může představit něco jiného. Pro někoho tato aktivita může být spojena s pohybem (např. po lese, turistikou), nebo naopak klidem (ležení u vody, posezení v kolektivu svých blízkých a rodiny apod.). Dá se tedy říci, že tato varianta z části zasahuje i do ostatních aktivit. Další nejčastější aktivitou bylo chataření (16 %), tedy úpravy svého objektu a také pohyb v lese (14 %), což odpovídá zdejšímu přírodnímu prostředí, které je vysoce zalesněné.

Graf č. 7: Procentuální zastoupení jednotlivých aktivit provozovaných v okolí objektu

Zdroj: Vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření, 2015

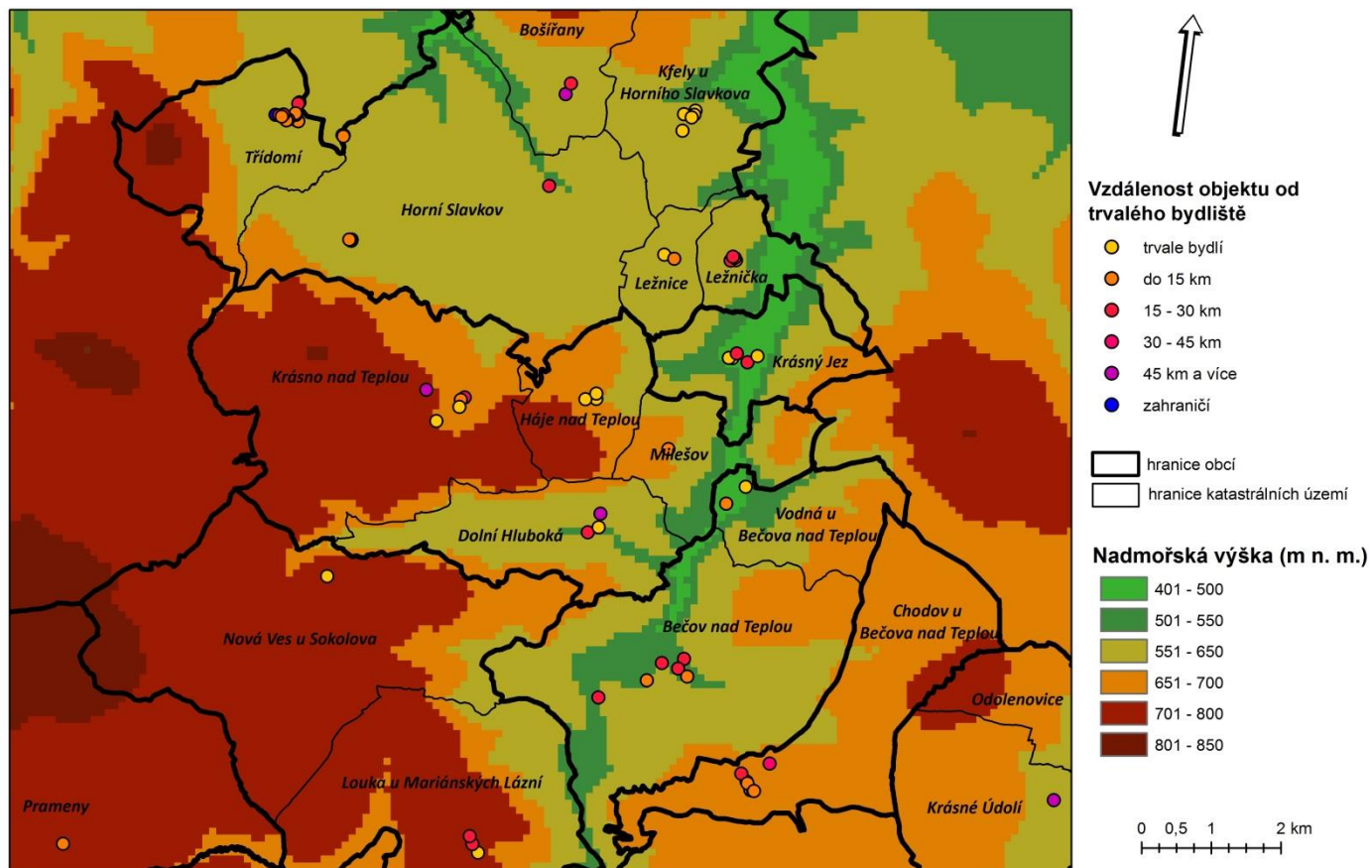
Co se týká pořádání společenských akcí, většina dotázaných (52 %) v okolí svého objektu nic takového nepořádá. Patří sem hlavně lidé v důchodovém věku, kteří se jich účastnili za doby svého mládí. Zbylých 48 % respondentů souhlasilo s touto možností, z nichž většina se účastní kulturních akcí (táboráky, taneční zábavy aj.). Zajímavé byly 2 odpovědi od rekreaantů z Dolní Hluboké (obec Krásno), kteří uvedli možnost pracovních akcí, kdy měli na mysli společný úklid veřejného prostranství (hrabání listí atd.).

Na otázku zda jsou uživatelé rekreačního objektu ve zdejší oblasti členem nějaké organizace nebo spolku jich převážná většina (93 %) uvedla, že nejsou. Zbytek uvedl svou příslušnost v místním mysliveckém sdružení.

Z hlediska vzdálenosti rekreačních objektů od místa trvalého bydliště jejich majitelů, lze tuto situaci názorně vidět v mapě č. 6. Většina objektů (34 %) leží v dojezdové vzdálenosti do 15 km, kam spadá např. katastrální území Třidomí, Horní Slavkov, Chodov u Bečova nad Teplou apod. Dále je zde častá dojezdová vzdálenost od 15 do 30 km (30 %), kdy většina přijíždí z krajského města Karlovy Vary. Třetí nejvíce zastoupená varianta je trvalé bydlení (27 %), to znamená, že majitelé svých rekreačních objektů zde mají hlášené i trvalé bydliště a tudíž zde žijí. Hlavním příkladem je katastrální území Kfely obce Horní Slavkov.

Mapa č. 6

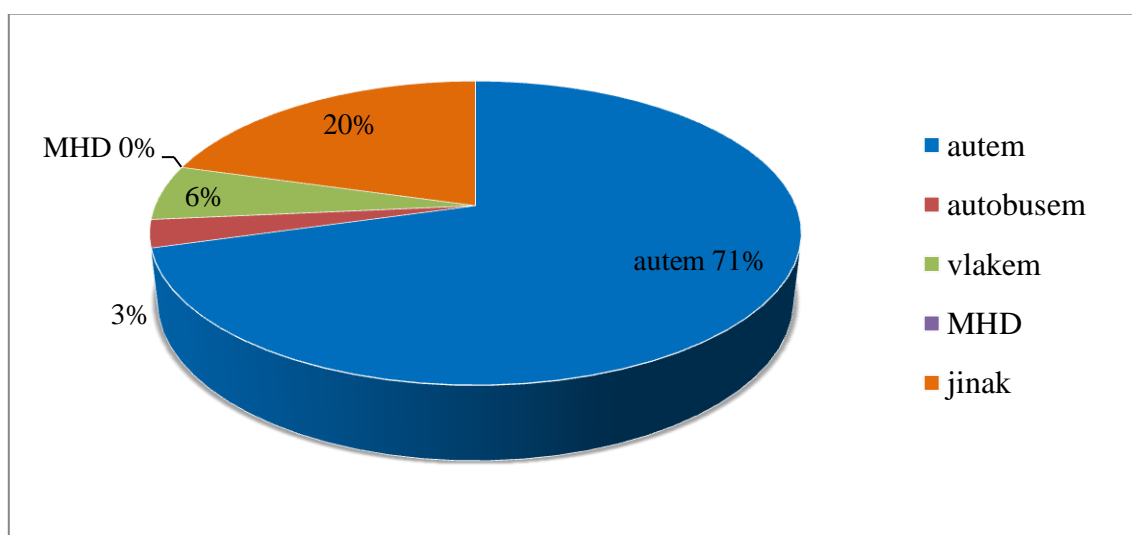
Vzdálenost rekreačního objektu od místa trvalého bydliště majitelů

Zdroj: Vlastní zpracování dle Arcdata Praha a výsledků terénního výzkumu, 2015

Uživatelé objektů, kteří v nich nemají hlášené trvalé bydliště, se nejčastěji dopravují autem (71 %), jak lze vidět v grafu č. 8. Hlavním z důvodů je již modernější a pohodlnější život dnešních obyvatel, kdy téměř každý vlastní svůj automobil. Týká se to většiny lokalit, jelikož ostatní druhy dopravy zde nejsou tolik rozvinuté. Např. železniční trať vede pouze přes Bečov nad Teplou a Krásný Jez, využívá ji 6 % rekreatantů. Městská hromadná doprava se zde vůbec nevyskytuje. V úvahu připadá ještě autobusová doprava, která se podílí pouze z 3 % na přepravě osob. Lidé však mezi druhý nejčastější způsob přepravy uváděli jiný, než z výše uvedených (20 %). Patří mezi ně pěší a cyklistická přeprava, kterou využívají osoby s nízkou vzdáleností svého objektu od trvalého bydliště.

Graf č. 8: Procentuální zastoupení jednotlivých druhů dopravy využívaných pro přepravu k objektu

Zdroj: Vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření, 2015

Celkově se dotazníkového šetření zúčastnilo 71 osob, z nichž ženy (55 %) byly v početní převaze nad muži. Dotazník byl vyplňován většinou ústní formou neboli řízeným rozhovorem (61 %), zbytek respondentů ho vyplňovalo elektronicky.

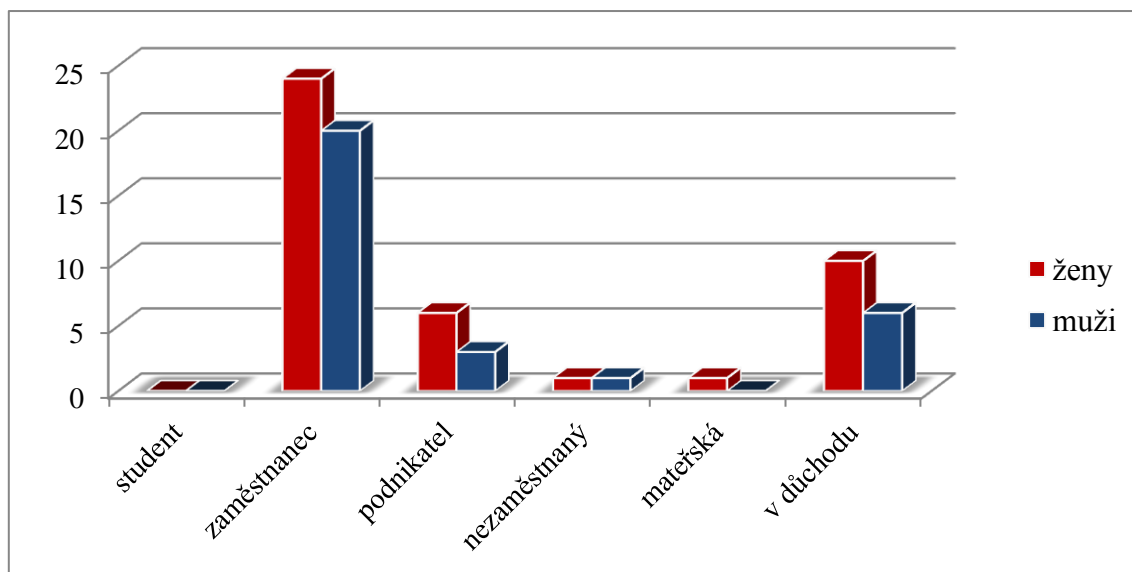
Dle údajů o respondentech vyplývá, že nejvíce objekt užívají dospělí lidé a důchodci. Jak již nasvědčuje nejčastější věková kategorie od 41 do 60 let (59 %) a nad 71 let (17 %). Většina zkoumaných lokalit leží na klidných a tzv. zapadlých místech, kde není možnost žádného většího vyžití. To může být jeden z důvodů, proč o zdejší rekreaci nemá zájem mladší generace.

Vyšší věk uživatelů v těchto spíše tradičních rekreačních oblastech se odrazil i na jejich nižší průměrné vzdělanosti. Většina má pouze středoškolské vzdělání. Konkrétně polovina respondentů uvedla střední dokončené s maturitou a čtvrtina bez maturity, pouze šestina získala vysokoškolský titul.

Nejčastějším druhem trvalého bydlení uživatelů rekreačního objektu je byt (75 %), zbytek žije v rodinném domě. Pro lepší přehled sem nebyli započítáni majitelé rekreačních objektů, kteří již v něm žijí a mají zde hlášené trvalé bydliště, neboť tím by se samozřejmě zvedl počet rodinných domů.

V grafu č. 9 lze vidět současný stav uživatelů objektů podle pohlaví. Ženy jsou v celkové převaze, jelikož většina dotazovaných byly právě ženy. Ve zkoumaném území se nejčastěji jednalo o zaměstnané a důchodce. Nepatrná část respondentů podniká, kde podle svěřených informací od těchto osob jde většinou o drobné podnikatele a živnostníky (např. vlastní květinářství, hospodu apod.). To se odráží i na osobních finančních příjmech respondentů, kdy většina spadá do movitější skupiny. Konkrétně 35 % uživatelů uvedlo průměrný čistý měsíční příjem na jednoho člena své rodiny v rozmezí od 15 000 do 20 000 Kč, zbylá většina přiznala možnost příjmu nad 20 000 Kč.

Graf č. 9: Počet žen a mužů dle jejich současného stavu

Zdroj: Vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření, 2015

Na závěr bych chtěla shrnout výsledky terénního výzkumu o druhém bydlení ve střední části Slavkovského lesa za každou modelovou lokalitu zvlášť. Uvedeny jsou pouze nejdůležitější charakteristiky, které lokality vyzdvihují a díky nim i nastiňují trendy zdejšího druhého bydlení. V příloze jsou dále uvedeny nejzajímavější fotografie typů místních rekreačních objektů, které se v dané lokalitě nachází (viz příloha č. 3).

Bečov nad Teplou – Celkově je v této obci evidováno 30 staveb pro rodinnou rekreaci, které nesou číslo evidenční. Nejvíce se jich nachází v katastrálním území Bečov nad Teplou (16). Průměrná rozloha pozemku zdejších rekreačních objektů (RO) se pohybuje okolo 670 m² a objektu okolo 90 m². Poměr výskytu chat a chalup je vyrovnaný, z nichž v katastrálním území Krásný Jez jsou samé chalupy a naopak ve Vodný a Bečově nad Teplou spíše chaty. Chaty jsou často zděné a obložené dřevem, vícepodlažní, chalupy jsou zděné, vícepodlažní, podsklepené a s půdou. Nejčastěji jsou využívány dospělými od 41 do 50 let. Polovina tázaných má ve svém RO hlášené trvalé bydliště, tedy zde i žijí. Druhá polovina dojíždí za rekreací autem či vlakem ze vzdálenosti 15 - 30 km, nejvíce z Karlových Varů, a tráví zde celou letní sezónu – květen až září. Celkově se jedná o klidnou lokalitu uprostřed slavkovských lesů, kterou protéká řeka Teplá. Prakticky se zde nabízí vhodné podmínky pro rekreaci, kterých jak lze vidět z průzkumu, plno rekreačních využívá.

Horní Slavkov – V obci je evidováno celkem 91 staveb pro rodinnou rekreaci, což představuje absolutně nejvyšší počet objektů z modelových lokalit. Průměrná rozloha pozemku zdejších RO se pohybuje okolo 350 m² a objektu okolo 75 m². Převládá zde jednoznačně chatový výskyt, a to především v lokalitě Třídolí a v periferní části Horního Slavkova. Tyto objekty byly většinou stavěny v 70. a 80. letech 20. století. Jedná se především o typ zděných chat, obložených dřevem, jednopodlažních, s půdou. Menší zástup chalup se objevuje v lokalitě Kfely, Bošřany, Ležnice a Ležnička. Ty jsou často zděné, vícepodlažní, podsklepené. Nejvíce jsou využívány starší generací od 51 do 60 let. Většina uživatelů chalup zde mají hlášené trvalé bydliště a tudíž zde i žijí. Vlastníci chat se zde rekreují celou letní sezónu – květen až září a ke svému objektu chodí pěšky nebo jezdí autem či na kole, jelikož dojezdová vzdálenost je pouze do 15 km.

Chodov – Celkem je zde evidováno 19 staveb pro rodinnou rekreaci. Průměrná rozloha pozemku zdejších RO se pohybuje okolo 270 m² a objektu okolo 70 m². Převládají zde většinou chaty, které jsou zděné a obložené dřevem, jednopodlažní,

s půdou. Objevuje se zde i menší zástup chalup, které jsou zděné, vícepodlažní, podsklepené a s půdou. Objekty jsou nejvíce užívány k rekreaci staršími vlastníky od 51 do 60 let v době letní sezóny od května až do září. Většina rekreatantů má své trvalé bydliště ve vzdálenosti 15 - 30 km od objektu, a tak hlavně dojíždí autem. Směry dojížděky jsou nejčastější z Karlových Varů.

Krásné Údolí - V této obci je evidována pouze 1 stavba pro rodinnou rekreaci, tudíž se zde nedá hovořit o trendech z důvodu absence rekreačních objektů. Jedná se o chalupu z roku 1940, kterou si zde její majitelé z Prahy koupili. Objekt je zděný, vícepodlažní, podsklepený a s půdou, který je využíván pouze k rekreaci po dobu 6 – 9 měsíců ročně.

Krásno - V obci je evidováno celkem 30 staveb pro rodinnou rekreaci, z nichž nejvíce jich je v katastrálním území Dolní Hluboká (12). Průměrná rozloha pozemku zdejších RO se pohybuje okolo 420 m² a objektu okolo 120 m². Čísla jsou vyšší z důvodu většinového výskytu chalup, které jsou hlavně zděné, vícepodlažní, podsklepené a s půdou. Uživatelé chalup v nich mají většinou hlášené trvalé bydliště, tudíž objekt využívají celoročně. Jedná se především o osoby od 41 do 50 let. Jak už bylo jednou zmíněno, v obci Krásno se nachází i 1 penzion, který je celoročně pronajímán.

Nová Ves - V obci je evidováno pouze 7 staveb pro rodinnou rekreaci. Průměrná rozloha pozemku zdejších RO se pohybuje okolo 1350 m² a objektu okolo 130 m². Tyto vysoké hodnoty dokazují větší výskyt chalup, které jsou hlavně zděné, vícepodlažní, podsklepené a s půdou. Uživatelé je většinou celoročně obývají a mají zde hlášené trvalé bydliště. Jedná se o osoby starší generace nad 71 let. Majitelé, kteří chalupy užívají k rekreaci, jsou většinou z Karlových Varů, tedy 15 – 30 km daleko, a tráví zde svůj volný čas po dobu 6 – 9 měsíců ročně.

Prameny – Stejně jako v Krásném Údolí, i zde je evidována pouze 1 stavba pro rodinnou rekreaci, tudíž se nedá hovořit o trendech z důvodu absence rekreačních objektů. Jedná se o dřevěnou chatu z 50. let, která slouží k víkendové rekreaci majitelům z Mariánských Lázní (vzdálenost do 15 km).

6.3 Shrnutí praktické části

Modelová oblast střední části CHKO Slavkovský les nabízí, dle zjištěných údajů, vhodné podmínky pro zdejší rekreační činnost. Jedná se především o její přírodní charakter, který rozvíjí potenciál pro zdejší druhé bydlení. Jeho dominantou jsou zvýšené lesní komplexy a také rezervoár přírodních vod. Z historického hlediska měla velký vliv na zdejší oblast přítomnost Sudet, která zde zanechala mnoho vyliďněných objektů a přinesla tak zvýšený rozvoj chalupaření. Není to však hlavní trend této oblasti. Nachází se zde i lokality, které poskytují rekreační zázemí mnoha chatařům. Jedná se především o periferní části modelových obcí, kde proběhlo i terénní šetření. Dle zjištěných údajů je zde prostorově nejvíce rozšířen trend chalupaření, ovšem objemově, z hlediska počtu druhů objektů, zde převládá chatové osídlení. To je dominantní především v lokalitě Třídolí a v zahrádkové osadě poblíž Horního Slavkova (viz obr. č. 4 a 5).

Z hlediska statistických údajů ze Sčítání lidu, domů a bytů týkající se druhého bydlení, lze konstatovat, že data nejsou zcela kompletní a neodrážejí tak skutečný stav daného jevu, který je v praxi zcela odlišný. Výsledky z roku 1991 nám poskytly nejpřesnější informace o počtu objektů individuální rekreace u nás. V modelové střední části Slavkovského lesa tak bylo zjištěno celkem 181 OIR. Následující, ale i předchozí Sčítání tato data již neumožňovaly. Za rok 2011 šlo zjistit pouze počty neobydlených domů z důvodu rekreačního využití, kterých bylo 38. Dle takové situace nelze zcela kompletně statistická data porovnávat. Proto byl uskutečněn terénní výzkum, který měl ověřit tato data a prozkoumat dané území přímým kontaktem jak s uživateli rekreačního objektu a konkrétním objektem individuální rekreace, tak i s danou lokalitou.

Terénní výzkum byl zaměřen na seznam staveb pro rodinnou rekreaci, kterým katastr nemovitostí přidělil číslo evidenční. Těch je ve zkoumaném území celkem 179, čímž byla dotazníkovým šetřením tato lokalita prozkoumána ze 40 %, což představuje i její vypovídací hodnotu. Jak lze vidět, počet těchto rekreačních objektů téměř odpovídá počtu objektů individuální rekreace na tomto území při Sčítání v roce 1991, kterých bylo 181. Z výsledků terénního šetření dále vyplývá, že současný průměrný objekt v modelové lokalitě zabírá zhruba 90 m² (s ohledem na podstatné rozdíly mezi chatami, rekreačními domky a chalupami), leží na pozemku o rozloze 480 m², disponuje 5 lůžky a pravidelně ho využívají 4 osoby s relativní převahou dospělých a důchodců, z nichž většina má pouze středoškolské vzdělání. Třetina objektů leží v dojezdové vzdálenosti

do 15 km od místa trvalého bydliště a necelá třetina objektů trvale obývá. Dle výsledků tak dochází ke stírání rozdílů mezi druhým a trvalým bydlením (přechodné, sezónní), ovšem ne mezi druhým bydlením a komerčními formami cestovního ruchu (pronajímání). Perspektivní je zde podíl chalup, který poskytuje možnost návratu do místa bydliště svých předků prostřednictvím rekreace, příp. pozdějším trvalým bydlením.

7 ZÁVĚR

Druhé bydlení představuje druh individuální rekreace, který se řadí mezi tradiční způsoby trávení volného času u nás. Je součástí společenského jevu, kterým je pohyb za rekreací spojený s pobytem v přírodě. Pro možnost realizace s ním souvisejících volnočasových a rekreačních aktivit slouží jako prostředek objekty individuální rekreace, mezi které se řadí převážně chaty a chalupy.

První rekreační objekty u nás začínají vznikat kolem roku 1920. Jedná se především o dřevěné chaty, které zakládají trampové. Následuje pozvolný růst ve výstavbě rekreačních objektů, až do období 2. světové války, kdy se tento rozvoj zpomalil. Ovšem po jejím konci a odsunu Němců zde narostl potenciál volných domů (především v pohraničí), které začaly zastávat rekreační funkci. To umožnilo masový vzrůst jevu nazývaný chalupaření. V 70. a 80. letech došlo k nejbouřlivějšímu rozvoji ve výstavbě rekreačních objektů, v kterých lidé nacházeli možnost úniku do vlastního prostředí. Důvodem byly tehdejší politické události, které přinesly omezenost vycestování do zahraničí a jiných seberealizačních možností. Na přelomu desetiletí docházelo k častým politickým a společensko-ekonomickým změnám, které měly za následek snižování výstavby nových objektů. Ovšem k absolutnímu úpadku druhého bydlení naštěstí nedošlo. V dnešní době v lidech stále přetrvává touha po kontaktu s přírodou, kde mají možnost vlastní seberealizace a odpočinku od běžných starostí. Rekreační objekty jsou často dobře zařízené, slouží hlavně k rekreaci, ovšem jsou připravené i pro možnost trvalého bydlení. V současnosti představují zhruba 20 % z úhrnu všech obytných staveb v Čechách, což ukazuje významnou hodnotu druhého bydlení v sídelní struktuře.

V posledních letech se u nás objevují i nové trendy a formy druhého bydlení, které nesou prvky komercializace a internacionalizace. Jedná se o výstavbu apartmánových rekreačních domů v turisticky atraktivních střediscích, jejichž byty

využívají majitelé k rekreaci, popřípadě je pronajímají k rekreačním účelům. Obdobným typem jsou Holandské rekreační vesnice, budované primárně pro nizozemské klienty - konkrétně z Holandska, ovšem využívají je jak tuzemští, tak zahraniční zákazníci. Třetí alternativou je tzv. Timesharing, který představuje nákup časového podílu v rekreačním objektu. V Čechách je oblíben spíše u bohatších vrstev, které ho využívají jako zdroj pro trávení volného času především v přímořských rekreačních objektech.

Na druhé bydlení je v každé zahraniční zemi nahlíženo pokaždé z trochu jiného úhlu pohledu, proto je jeho srovnávání ve světovém měřítku značně obtížné. Důvodem jsou odlišné terminologické a definiční přístupy, absence či rozdílnost ve sčítání OIR apod. Např. v USA se rekreanti do svých objektů často dopravují letadlem a urazí tak stovky kilometrů, což představuje absolutně opačnou situaci oproti Česku. Alpské země jsou zase spíše spojovány s komerčním využíváním a pronajímáním rekreačních objektů, ovšem vyskytuje se zde i vyšší míra převedených objektů, které dříve sloužily k trvalému obývání.

Získané poznatky o druhém bydlení v teoretické části byly následovně využity při analýze tohoto jevu v praktické části, která je zaměřena na střední část CHKO Slavkovský les. Při pokusu o srovnání počtu rekreačních objektů ze statistických dat ze SLDB v letech 1991 a 2011, bylo zjištěno, že nelze tuto komparaci uskutečnit. Pouze v roce 1991 se sčítání OIR uskutečnilo, ovšem v roce 2011 a také v ostatních předchozích letech ne. Proto byl uskutečněn terénní výzkum, který měl zajistit přehled o přesnějším počtu OIR v modelovém území a zároveň přehled o zdejších trendech druhého bydlení. Terénním výzkumem bylo zjištěno, že celkově se na tomto území nachází 179 rekreačních objektů, které jsou katastrálně evidované a nesou tak číslo evidenční. Následujícím dotazníkovým šetřením byly zjištěny tyto trendy v druhém bydlení: Kvůli přítomnosti Sudet v minulosti se zde zachovala řada volných objektů, která tak přinesla zvýšený rozvoj chalupaření. Z hlediska počtu typů objektů zde však převládá výskyt rekreačních chat. Ty se nachází hlavně v periferních částech modelových lokalit, a také v katastrálním území Třídolí obce Horní Slavkov, které je těmito objekty charakteristické. Rekreanti přijíždí většinou z úzké vzdálenosti od místa svého trvalého bydliště. Ovšem velká část uživatelů již svůj rekreační objekt trvale obývá, tudíž se zde začíná uplatňovat trend, při kterém dochází ke stírání rozdílů mezi druhým a trvalým bydlením.

8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

8.1 Literatura

BIČÍK, I. a kol. (2001): *Druhé bydlení v Česku*. 1. vyd. Praha: Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, 167 s. ISBN 80-238-7002-5.

DAVID, P., SOUKUP, V. (1998): *Mariánskolázeňsko a Slavkovský les*. 1. vyd. Praha: Soukup, s. 59-60. Průvodce po Čechách, Moravě a Slezsku, sv. 17. ISBN 8086050106.

DEMEK, J. a kol. (2006): *Zeměpisný lexikon ČR: Hory a nížiny*. 2. vyd. Brno: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 582 s. ISBN 80-86064-99-9.

FIALOVÁ, D. (2014): Tradiční a nové formy druhého bydlení jako významná součást vnitrostátního cestovního ruchu. In: *5. mezinárodní kolokvium o cestovním ruchu: Sborník příspěvků*. Pavlov, s. 16-29. Dostupné z:

http://web.natur.cuni.cz/ksgrrsek/geovoc/files/5mkcr_16-29_fialova.pdf

FIALOVÁ, D., HORÁKOVÁ, H. (2013): Holandské vesničky v Čechách - východiska výzkumu. In: *Výroční konference České geografické společnosti - Nové výzvy pro geografii: Sborník příspěvků*. Brno, s. 24-28. ISBN 978-80-210-6110-1. Dostupné z:

<http://katedry.ped.muni.cz/geografie/wp-content/uploads/sites/8/2013/10/sbornik-final.pdf>

FIALOVÁ, D., KADLECOVÁ, V., NOŽIČKOVÁ, V. (2011): Koncept timesharingu jako alternativa apartmánových rekreačních bytů a „holandských rekreačních vesnic“?. *Czech hospitality and tourism papers*. roč. 7, č. 14, s. 55-67. Dostupné z:

<http://www.vsh.cz/download.php?file=file/chtp/CHTP14.pdf>

FRIEDL, K. (1991): *Chráněná území v České republice*. 1. vyd. Praha: Informatorium, s. 83-87. ISBN 80-85368-13-7.

KEYZLAROVÁ, S. (2006): Objekty individuální rekreace v urbánní a rurální krajině. In: *Mezinárodní mezioborová konference - Venkovská krajina: Sborník příspěvků*. Brno: ZO ČSOP Veronica, s. 99-102. ISBN 80-239-7166-2.

KUČERA, M. (2011): Soupis objektů individuální rekreace při Sčítání lidu, domů a bytů 1991 (geneze, průběh, výsledky). BIČÍK, I. a kol. *Druhé bydlení v Česku*. Praha: Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, s. 11-18. ISBN 80-238-7002-5.

KUBEŠ, J. (2011): Chatové oblasti České republiky. *Geografický časopis/Geographical Journal*, roč. 63, č. 1, s. 53-68. Dostupné z:

<https://www.sav.sk/journals/uploads/02201329GC-11-1-Kubes.pdf>

MAŘÍKOVÁ, H., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A. (1996): *Velký sociologický slovník: I. svazek A-O*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, s. 268. ISBN 80-718-4164-1.

RŮŽKOVÁ, J. a kol. (1994): *Statistický lexikon obcí České republiky 1992: Podle správního rozdělení k 31. prosinci 1992 a výsledků sčítání lidu, domů a bytů ke 3. březnu 1991*. Praha: SEVT, 895 s. ISBN 80-7049-096-9.

SONDEREGGER, R., BÄTZING, W. (2012): Second homes in the Alpine Region: On the interplay between leisure, tourism, outmigration and second homes in the Alps. *Journal of Alpine Research*, s. 1-12. Dostupné z: <http://rga.revues.org/2511>

STEINEKE, J. M. a kol. (2007): *Journal of Nordregio: Second homes in the Nordic countries*. Nordregio, roč. 7, č. 3. ISSN 1650-5891. Dostupné z: http://www.nordregio.se/Global/JoN/JoN%202007/JoN%203%202007/JoN%203_2007.pdf

VÁGNER, J., FIALOVÁ, D. (2004): *Regionální diferenciacie druhého bydlení v Česku*. Praha: Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK. ISBN 80-865-6115-1.

VÁGNER, J., FIALOVÁ, D. (2009): Sociogeografické aspekty druhého bydlení a jejich regionální diferenciacie (na příkladu Česka). *Geografický časopis/ Geographical Journal*, roč. 61, č. 2, s. 89-110. Dostupné z: https://www.sav.sk/journals/uploads/03121150GC-09-2_Fialova_Vagner.pdf

VÁGNER, J., FIALOVÁ, D. (2011): Druhé bydlení – nejen české specifikum. *Geografické rozhledy*, roč. 21, č. 1, s. 8-9. Dostupné z: <http://geography.cz/geograficke-rozhledy/wp-content/uploads/2011/10/8-9.pdf>

VÁGNER, J., MÜLLER, D. K., FIALOVÁ, D. (2011): Second home tourism in light of the historical-political and socio-geographical development of Czechia and Sweden. *Geografie*, roč. 116, č. 2, s. 191-210. Dostupné z: http://geography.cz/sbornik/wp-content/uploads/2011/06/g11-2-7vagner_muller_fialova.pdf

VÁGNER, J. (2001): Vývoj druhého bydlení v Česku. In: BIČÍK, I. a kol. *Druhé bydlení v Česku*. Praha: Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, s. 42-54. ISBN 80-238-7002-5.

VOREL, J. (2004): Výstavba nových rekreačních objektů. In: VÁGNER, J., FIALOVÁ, D. *Regionální diferenciacie druhého bydlení v Česku*. Praha: Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, s. 209-213. ISBN 80-865-6115-1.

VOŽENÍLEK, V. (2002): *Národní parky a chráněné krajinné oblasti České republiky*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, s. 131-135. ISBN 8024404680.

VYSTOUPIL, J. (2006): *Atlas cestovního ruchu České republiky*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 157 s. ISBN 80-239725-6-1.

VYSTOUPIL, J., KUNC, J., ŠAUER, M., TONEV, P. (2010): Vývoj cestovního ruchu v ČR a jeho prostorové organizace v letech 1990-2009. *Urbanismus a územní rozvoj: Odborný časopis o územním plánování*, roč. 8, č. 5, s. 93-108. Dostupné z: http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2010/2010-05/12_vyvoj%20cestovniho.pdf

WOLFE, R. I. (1977): Summer Cottages in Ontario: Purpose-built for an Inessential Purpose. In: Coppock, J. T. a kol. *Second Homes: Curse or Blessing?* Pergamon Press, s. 17-33.

ZELENKA, J., PÁSKOVÁ, M. (2012): *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2.

8.2 Internetové zdroje

Atlas Česka: Města (2015): *Karlovarský kraj: Prameny*. [online]. [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://www.mesta.atlasceska.cz/prameny/>

Arcdata Praha: Geografické informační systémy (2015): *ArcČR 500 ver. 3.2*. [online]. [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://www.arcdata.cz/produkty-a-sluzby/geograficka-data/arccr-500/>

Bezplatná právní podpora: Stavební zákon a stavby (2012): *Definice stavby pro rodinnou rekreaci, vlastnosti stavby*. [online]. [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://www.bezplatnapravniporadna.cz/online-zdarma/ruzne/stavebni-zakon-a-stavby/13515-definice-stavby-pro-rodinnou-rekreaci-vlastnosti-stavby.html>

BOUŠOVÁ, K. (2006): Peníze: Spotřebitel. *Timesharing aneb proč si (ne)pronajmout dovolenkový apartmán*. [online]. [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/spotrebitel/18247-timesharing-aneb-proc-si-nepronajmout-dovolenkovy-apartman>

Český úřad zeměměřický a katastrální: Registr územní identifikace, adres a nemovitostí (2015): *Veřejný dálkový přístup* [online]. [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: <http://vdp.czuk.cz/vdp/ruian/stavebniobjekty/vyhledej>

ČSÚ: Oznámení (2010): *Oznámení ČSÚ ze dne 30. listopadu 2010 o konání Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 v České republice*. [online]. [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: http://www.dolninetcice.cz/wp-content/uploads/2011/03/IMG_0002.pdf

ČSÚ: SLDB 2011 (2014): *Domovní a bytový fond podle výsledků sčítání lidu* [online]. [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20551777/17021614.pdf/6bf03ae5-3196-464e-9200-611c97ba8484?version=1.0>

ČSÚ: SLDB 2011 (2011): *Výsledky sčítání: neobydlené domy s byty - důvod neobydlenosti*. [online]. [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=30727&th=&vseuzemi=null&v=1&vo=null&void=>

ČSÚ: Veřejná databáze (2015): *Územně analytické podklady 1 ve vybrané obci*. [online]. [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=UAP6030UU_OB&&kapitola_id=327

DIETZ, R. (2011): NAHB: Eye On Housing. *Where are the Nation's Second Homes?* [online]. [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://eyeonhousing.org/2011/08/where-are-the-nations-second-homes/>

Google Maps: Google Earth (2015): [online]. [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <https://www.google.cz/maps>

ISOP: Portál informačního systému ochrany přírody (2012): *WMS služby* [online]. [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: http://portal.nature.cz/publik_syst/ctihtmlpage.php?what=2167&X=X

Jízdní řády ČD a ČSD: Železniční mapy (2015): *Železniční mapa České republiky 2015*. [online]. [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://www.jizdni-rady.nanadrazi.cz/index.php?page=zeleznicni-mapa-ceske-republiky>

Místopisný průvodce po České republice (2009): *Nová Ves*. [online]. [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: http://www.mistopisy.cz/nova-ves_3.html

NATURA 2000: Evropsky významné lokality v České republice (2007): *Bečovské lesní rybníky*. [online]. [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: http://www.nature.cz/natura2000-design3/web_lokality.php?cast=1805&akce=karta&id=1000102022

NEDVĚD, J. (2011): Muzeum Karlovy Vary. *Preventivní hodnocení krajinného rázu CHKO Slavkovský les: Slavkovský les*. [online]. [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://kvmuz.cz/public/data/upload/slavkovsky-les-final.pdf>

Slavkovský les: ČSOP Kladská (2015): *Neživá příroda: Hydrologie* [online]. [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.slavkovskyles.cz/index.php?lm=9>

Význam slova (2015): *Genius loci*. [online]. [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://www.vyznam-slova.com/Genius%20loci>

Význam slova (2015): *Stupeň motorizace*. [online]. [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://www.vyznam-slova.com/Stupe%C5%88%20motorizace>

Zákony pro lidi: Sbírka zákonů ČR, ročník 2000 (2015): *Zákon o obcích: Předpis č. 128/2000 Sb.* [online]. [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

9 SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK, GRAFŮ, MAP A ZVLÁŠTNÍCH PŘÍLOH

Obrázky

Obr. č. 1: Green Valley Park - první holandská rekreační vesnice v Česku v obci Stárkov na Broumovsku

Obr. č. 2: Landal Marina Lipno - nejznámější nizozemský rekreační areál v Česku v obci Lipno nad Vltavou

Obr. č. 3: Typický severský srub u jezera (Finsko, Punkaharju)

Obr. č. 4: Letecký snímek chatové lokality v katastrálním území Třídolí

Obr. č. 5: Letecký snímek zahrádkové osady s chatovými objekty v periferní části Horního Slavkova

Tabulky

Tab. č. 1: Obecný přehled objektů individuální rekreace (OIR) a vlastnosti jejich základních prvků

Tab. č. 2: Vývoj počtu objektů individuální rekreace (OIR) v ČR do roku 2000

Tab. č. 3: Srovnání objektů druhého bydlení (ODB) ve vybraných zemích a podíl domácností, vlastníci tento objekt (v %)

Tab. č. 4: Vzdálenost ODB od místa trvalého bydliště v USA a Česku v 70. letech

Tab. č. 5: Počty a podíly objektů druhého bydlení (ODB) v alpském regionu v letech 2000 a 2012

Tab. č. 6: Přehled dat u vybraných ukazatelů, charakterizující jednotlivé modelové lokality ve střední části Slavkovského lesa

Tab. č. 7: Ukázka označování objektů ze Statistického lexikonu obcí v databázi katastru nemovitostí (SLDB 1991)

Tab. č. 8: Výsledky sčítání OIR a nevyčleněných rekreačních chalup z bytového fondu v modelových lokalitách k 3. 3. 1991

Tab. č. 9: Výsledky sčítání neobydlených rodinných domů dle jejich důvodu neobydlenosti v modelových lokalitách k 26. 3. 2011

Tab. č. 10: Přehled počtu evidovaných staveb pro rodinnou rekreaci v modelové lokalitě

Grafy

Graf č. 1: Přehled celkového počtu OIR v modelových obcích k 3. 3. 1991

Graf č. 2: Přehled celkového počtu RO v modelových obcích k 3. 3. 1991

Graf č. 3: Procentuální zastoupení jednotlivých možností využívání pozemků dle odpovědí respondentů

Graf č. 4: Procentuální zastoupení jednotlivých druhů vlastníků objektů dle odpovědí respondentů

Graf č. 5: Počet postavených chat a chalup dle roku jejich výstavby v jednotlivých časových obdobích

Graf č. 6: Procentuální zastoupení jednotlivých druhů využívání objektu v budoucnu

- Graf č. 7: Procentuální zastoupení jednotlivých aktivit provozovaných v okolí objektu
Graf č. 8: Procentuální zastoupení jednotlivých druhů dopravy využívaných pro přepravu k objektu
Graf č. 9: Počet žen a mužů dle jejich současného stavu

Mapy

- Mapa č. 1: Prostorové rozmístění a počet OIR v ČR roce 1991
Mapa č. 2: Počet ODB v okresech jednotlivých států USA v roce 2009
Mapa č. 3: Podíl počtu ODB z celkového počtu bytů v bytovém fondu v obcích alpského regionu za rok 2000 (v %)
Mapa č. 4: Umístění a počet objektů druhého bydlení v severských zemích
Mapa č. 5: Modelová lokalita střední části CHKO Slavkovský les na podkladu digitálního modelu terénu
Mapa č. 6: Vzdálenost rekreačního objektu od místa trvalého bydliště majitelů

Zvláštní přílohy

- Příloha č. 1: Výňatek § 31 odst. 2 ze zákona o obcích (č. 128/2000 Sb.) o evidenčních číslech
Příloha č. 2: Dotazník pro praktickou část
Příloha č. 3: Ukázky rekreačních objektů v modelových lokalitách výzkumu

10 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

- DB – druhé bydlení
OIR – objekt individuální rekreace
ODB – objekt druhého bydlení
OREL - objekty rekreačně a ekologicky lukrativní
RO – rekreační objekt
SLDB – sčítání lidu, domů a bytů
ČSÚ – Český statistický úřad
ČÚZK - Český úřad zeměměřický a katastrální
RÚIAN - Registr územní identifikace, adres a nemovitostí
ISOP - Informačního systém ochrany přírody
CR – cestovní ruch
ČR – Česká republika
CHKO – Chráněná krajinná oblast
č. ev. – číslo evidenční
č. p. – číslo popisný

PŘÍLOHY

Obr. č. 1: Green Valley Park - první holandská rekreační vesnice v Česku v obci Stárkov na Broumovsku

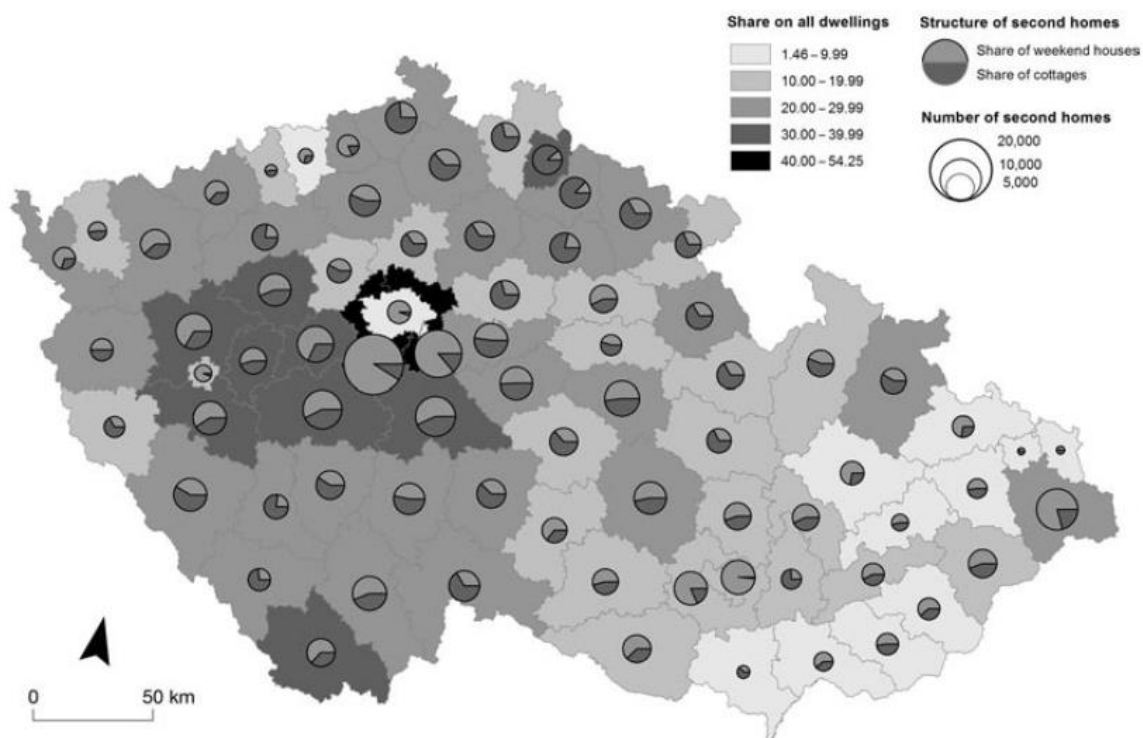
Zdroj: Nožičková, in: Fialová a kol. 2011

Obr. č. 2: Landal Marina Lipno - nejznámější nizozemský rekreační areál v Česku v obci Lipno nad Vltavou

Zdroj: Nožičková, in: Fialová a kol. 2011

Mapa č. 1: Prostorové rozmístění a počet OIR v ČR roce 1991

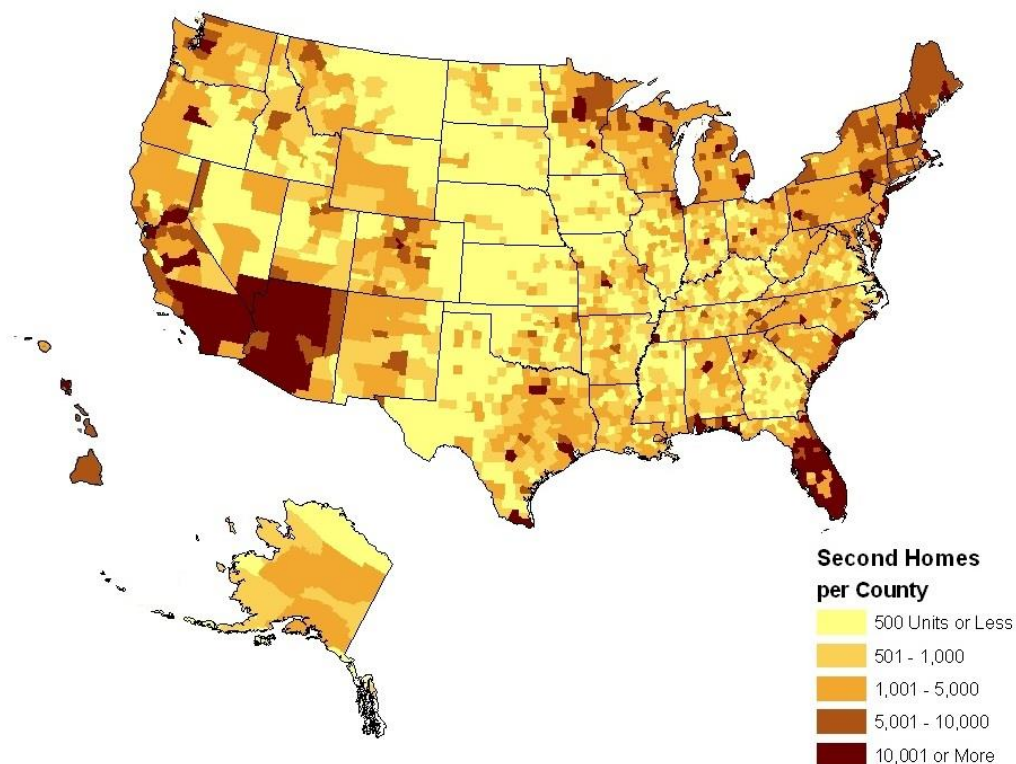
Zdroj: Vystoupil 2006

Tab. č. 4: Vzdálenost ODB od místa trvalého bydliště v USA a Česku v 70. letech

Vzdálenost	Podíl rekreačních objektů (v %)		
	USA (1970)	Česko (1971)	Česko (1991)
méně než 41 km	9	85,0	78,3
41-80 km	13	14,6	21,3
81-160 km	12	0,4	0,4
161-320 km	30		
nad 320 km	36		

Zdroj: Vágner, Fialová a kol. 2004

Mapa č. 2: Počet ODB v okresech jednotlivých států USA v roce 2009

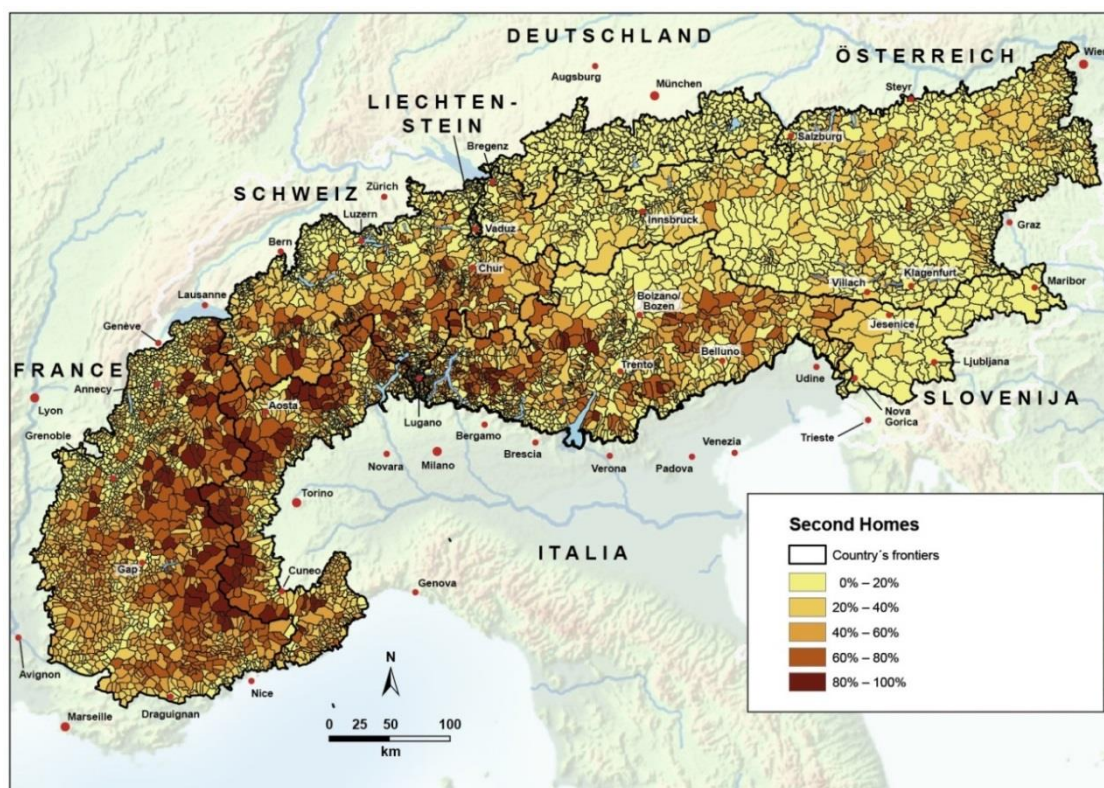
Zdroj: American Community Survey 2005-2009, in: NAHB: Eye On Housing, 2011

Tab. č. 5: Počty a podíly objektů druhého bydlení (ODB) v alpském regionu v letech 2000 a 2012

	Počet ODB v roce 2000	Podíl ODB z bytového fondu (v %)	Hustota ODB/km ²	Hrubý počet ODB v roce 2012
Francie	480 512	32,7	12,1	520 000
Itálie	888 159	33,8	17,0	650 000
Švýcarsko	271 376	26,9	10,1	300 000
Německo	78 000	10,7	7,2	80 000
Rakousko	225 190	14,9	4,1	250 000
Slovinsko	29 905	12,7	3,9	40 000
Monako	3 603	19,6	1 801,5	5 000
Lichtenštejnsko	3 867	11,6	24,2	5 000
Alpský region	1 980 612	26,0	10,3	1 850 000

Zdroj: Roger Sonderegger a Werner Bätzing, Journal of Alpine Research – data z národních sčítání, 2011

Mapa č. 3: Podíl počtu ODB z celkového počtu bytů v bytovém fondu v obcích alpského regionu za rok 2000 (v %)

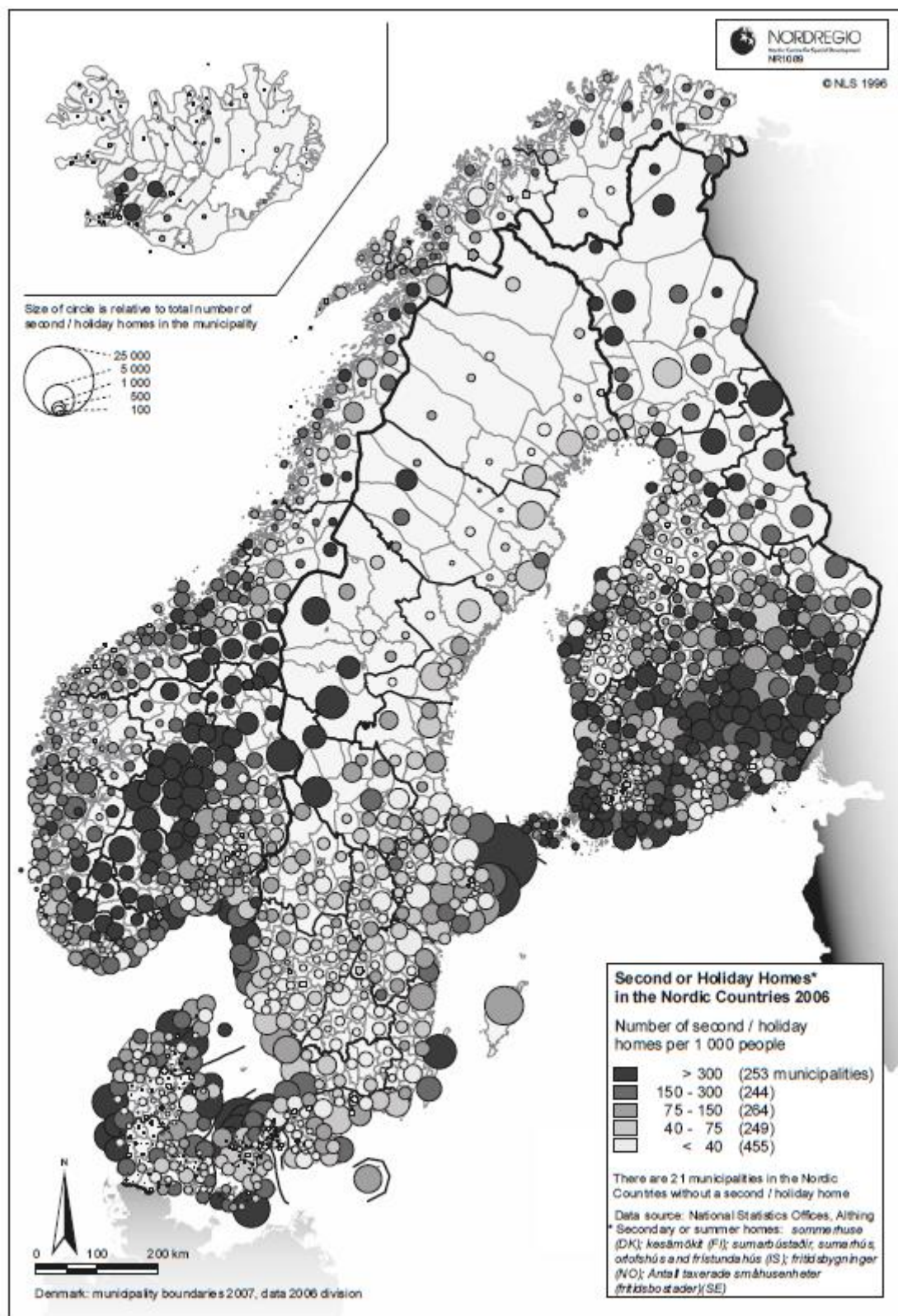
Zdroj: Roger Sonderegger a Werner Bätzing, Journal of Alpine Research – data z národních sčítání, 2011

Obr. č. 3: Typický severský srub u jezera (Finsko, Punkaharju)

Zdroj: Foto Vágner, in: Vágner a Fialová 2011

Mapa č. 4: Umístění a počet objektů druhého bydlení v severských zemích

Zdroj: Steineke a kol. 2007

Tab. č. 6: Přehled dat u vybraných ukazatelů, charakterizující jednotlivé modelové lokality ve střední části Slavkovského lesa

vybraní ukazatelé	obce							
	<i>Bečov nad Teplou</i>	<i>Horní Slavkov</i>	<i>Chodov</i>	<i>Krásné Údolí</i>	<i>Krásno</i>	<i>Nová Ves</i>	<i>Prameny</i>	
kraj	Karlovarský							
okres*	KV	SO	KV	KV	SO	SO	CH	
počet obyvatel	955	5 608	112	426	730	228	118	
<i>z toho v produktivním věku</i>	640	3 869	74	295	489	152	94	
průměrný věk	43	41	42	41	39	38	41	
počet katastrálních území	3	6	0	2	4	2	0	
celková výměra (ha)	1 982	3 686	816	916	2 536	2 696	2 461	
<i>z toho</i>	<i>zemědělské půdy</i>	19,7	27,9	20,8	77,4	39,1	39,5	24,9
	<i>zastavěné a ostatní plochy</i>	11,4	15,9	2,5	5,3	13,6	6,3	3,6
	<i>lesy</i>	66,5	55,4	76,5	16,0	46,3	52,8	70,9
	<i>vodní plochy</i>	2,4	0,8	0,2	1,3	1,0	1,4	0,6

* zkratky okresů: KV = Karlovy Vary, SO = Sokolov, CH = Cheb

Zdroj: Vlastní zpracování dle veřejné databáze ČSÚ, data se vztahují k 31. 12. 2013

Tab. č. 7: Ukázka označování objektů ze Statistického lexikonu obcí v databázi katastru nemovitostí (SLDB 1991)

Statistický lexikon obcí	Katastr nemovitostí
sloupec 19 – rekreační chalupy nevyčleněné z bytového fondu sloupec 16 – trvale obydlené domy	celý kód 400 – budova pro bydlení s číslem popisným (č. p.)
sloupec 17 – objekty individuální rekreace celkem	část kódu 401 – budova pro individuální rekreaci s číslem evidenčním (č. ev.)
sloupec 18 – chalupy vyčleněné z bytového fondu	celý kód 420 – objekt pro individuální rekreaci s číslem popisným (č. p.)

Zdroj: Bičík a kol. 2001

Tab. č. 8: Výsledky sčítání OIR a nevyčleněných rekreačních chalup z bytového fondu v modelových lokalitách k 3. 3. 1991

obec ZSJ*	RO				
	OIR			rekreační chalupy nevyčleněné z byt. fondu	celkem RO
	rekreační chaty a domky	chalupy vyčleněné z byt. fondu	celkem OIR		
Bečov nad Teplou	4	32	36	13	49
Bečov nad Teplou	1	19	20	11	31
Krásný Jez	3	10	13	1	14
Vodná	0	3	3	1	4
Horní Slavkov**	84	0	84	10	94
Horní Slavkov – Staré město	66	0	66	3	69
Bošřany	8	0	8	3	11
Ležnička	6	0	6	1	7
Ležnice	4	0	4	3	7
Chodov	3	15	18	2	20
Krásné Údolí	3	0	3	4	7
Krásné Údolí	3	0	3	4	7
Odolenovice	0	0	0	0	0
Krásno	23	0	23	6	29
Dolní Hluboká	13	0	13	2	15
Háje	10	0	10	1	11
Krásno	0	0	0	3	3
Nová Ves	11	4	15	0	15
Louka	11	4	15	0	15
Nová Ves	0	0	0	0	0
Prameny	0	2	2	0	2
Celkem	128	53	181	35	216

** řadí se k němu ještě dalších 9 sídelních jednotek, které nebyly uvedeny z důvodu nulového počtu OIR a nevyčleněných rekreačních chalup z byt. fondu

Zdroj: Vlastní zpracování dle Růžkové a kol. 1994

Příloha č. 1: Výňatek § 31 odst. 2 ze zákona o obcích (č. 128/2000 Sb.) o evidenčních číslech

<p>§ 31</p> <p>(2) Evidenčními čísla se označují</p> <p>a) stavby pro rodinnou rekreaci,</p> <p>b) stavby dočasné,</p> <p>c) budovy, které nevyžadují stavební povolení ani ohlášení stavebnímu úřadu, s výjimkou</p> <p>1. staveb pro chovatelství o jednom nadzemním podlaží o zastavěné ploše do 16 m² a do 5 m výšky,</p> <p>2. zimních zahrad o jednom nadzemním podlaží a skleníků do 40 m² zastavěné plochy a do 5 m výšky,</p> <p>3. přístřešků o jednom nadzemním podlaží, které slouží veřejné dopravě, a jiných veřejně přístupných přístřešků do 40 m² zastavěné plochy a do 4 m výšky.</p>

Zdroj: Zákony pro lidi: Sbírka zákonů ČR, ročník 2000, 2015

Tab. č. 10: Přehled počtu evidovaných staveb pro rodinnou rekreaci v modelové lokalitě

obec	katastrální území	počet staveb pro rodinnou rekreaci	celkem staveb pro rodinnou rekreaci
Bečov nad Teplou	Bečov nad Teplou	16	30
	Krásný Jez	12	
	Vodná	2	
Horní Slavkov	Bošřany	5	91
	Horní Slavkov	17	
	Kfely	17	
	Ležnice	2	
	Ležnička	9	
	Třidomí	41	
Chodov	Chodov	19	19
Krásné Údolí	Krásné Údolí	1	1
	Odolenovice	0	
Krásno	Dolní Hluboká	12	30
	Háje	5	
	Krásno	10	
	Milešov	3	
Nová Ves	Louka	6	7
	Nová Ves	1	
Prameny	Prameny	1	1
Celkem			179

Zdroj: Český úřad zeměměřický a katastrální: Registr územní identifikace, adres a nemovitostí, 2015

Obr. č. 4: Letecký snímek chatové lokality v katastrálním území Třídolí

Zdroj: Google mapy, 2015

Obr. č. 5: Letecký snímek zahrádkové osady s chatovými objekty v periferní části Horního Slavkova

Zdroj: Google mapy, 2015

DOTAZNÍKOVÝ PRŮZKUM DRUHÉHO BYDLENÍ

1. **Název obce:**
2. **Název katastrálního území:**
3. **Číslo evidenční popř. číslo parcelní:**

Údaje o pozemku

4. **Výměra pozemku (m²):**

5. **Pozemek je využíván k:**

- pěstování
 - zeleniny
 - ovoce
 - okrasné květiny či keře
 - jiné (uved'te):
- chovu
 - drůbež
 - králíky
 - včely
 - jiné (uved'te):
- rekreace
- žádné využití

Údaje o objektu

6. **Kdo je vlastníkem objektu?**

- dotazovaný
- manžel (ka)
- dotazovaný + manžel (ka)
- děti
- rodiče
- obec
- ostatní (uved'te):

7. **Typ objektu:**

- chata
- chalupa
- jiné (uved'te):

8. **Zastavěná plocha (m²):**

9. Způsob získání objektu:

- dědictví
- koupě
- postavil sám (i za pomoci řemeslníků)
- nechal postavit na klíč
- jinak (uveďte):

10. Rok výstavby objektu:

11. Objekt je:

- zděný
- zděný a obložený dřevem
- dřevěný
- z prefabrikátu (typizovaný)
- jednopodlažní
- vícepodlažní
- podsklepený
- s půdou

12. Počet stálých lůžek v objektu:

13. Počet osob využívajících objekt:

14. Jak často objekt využíváte?

- zhruba 1 - 2 víkendy měsíčně
- více jak 2 víkendy měsíčně
- v době dovolené
- v době školních prázdnin
- celou letní sezonu (květen – září)
- 6 – 9 měsíců
- celoročně

15. Jak hodláte objekt využívat v budoucnu?

- k rekreaci
- k pronajímání
- k trvalému obývání
- k jiným účelům
- nevím

16. Jaké podmínky považujete za nutné k trvalému bydlení?

- stavební úpravy stávajícího objektu
- pracovní příležitost
- dosažitelnost prostředky MHD
- vlastní dopravní prostředek (např. automobil)
- lepší zásobování a služby
- dobré komunikace
- veřejný vodovod a kanalizace
- jiné (uveďte):
- nejsem ochoten zde za žádných podmínek trvale bydlet

17. Jak daleko je objekt vzdálen od Vašeho bydliště?

- 0 km (trvale bydlím)
- do 15 km
- od 15 do 30 km
- od 30 do 45 km
- od 45 do 60 km
- nad 60 km

18. Jak se obvykle dopravujete k objektu?

- autem
- MHD
- autobusem
- vlakem
- jinak (uved'te):

Volnočasové aktivity v rekreačním objektu

19. Jaké aktivity provozujete ve volném čase v rekreačním objektu?

- chataření (stavba, úpravy, opravy)
- zahrádkaření
- turistika
- sport a hry
- pohyb u vody
- pohyb v lese
- odpočinek a klid
- domácí práce
- hlídání a hraní s dětmi
- svůj koníček
- jiné (uved'te):

20. Pořádáte se sousedy nějaké společenské akce?

- ano
 - pracovní
 - sportovní (sportovní utkání, dětské dny)
 - kulturní (táboráky, taneční zábavy)
 - jiné (uved'te):
- ne

21. Jste členem nějaké organizace nebo spolku, které má působíště v této oblasti?

- ano
 - osadní výbor
 - zahrádkáři
 - myslivci
 - jiné (uved'te):
- ne

Údaje o respondentovi

22. Obec Vašeho trvalého bydliště:

23. Vaše pohlaví:

- mužské ženské

24. Váš věk:

- od 15 do 20 let
 od 21 do 30 let
 od 31 do 40 let
 od 41 do 50 let
 od 51 do 60 let
 od 61 do 70 let
 nad 71 let

25. Jaký je druh Vašeho trvalého bydlení?

- byt rodinný dům jiné (uved'te):

26. Jaký je průměrný čistý měsíční příjem na jednoho člena Vaší domácnosti?

- do 5 000 Kč
 od 5 000 do 10 000 Kč
 od 10 000 do 15 000 Kč
 od 15 000 do 20 000 Kč
 nad 20 000 Kč

27. Jaké je Vaše ukončené vzdělání?

- základní
 střední bez maturity
 střední s maturitou
 vyšší odborné
 vysokoškolské

28. V současnosti jste:

- student
 zaměstnanec
 soukromý podnikatel
 nezaměstnaný
 na mateřské dovolené
 v důchodu

Příloha č. 3: Ukázky rekreačních objektů v modelových lokalitách výzkumu

Zděná rekreační chata, obložená dřevem
v Krásném Jezu u obce Bečov nad Teplou

Zděná rekreační chata, obložená dřevem na
Třídómí u obce Horní Slavkov

Zděná zahrádkářsko-rekreační chata v obci
Chodov u Bečova nad Teplou

Zděná rekreační chalupa, obložená dřevem
z 20. let 20. století ve Vodný u obce Nová
Ves

Zděná rekreační chalupa ze 40. let 20. století v obci Krásné Údolí

Podnikově-rodinný rekreační penzion z roku 2005 v obci Krásno

Zděná rekreační chalupa z 20. let 20. století v obci Chodov u Bečova nad Teplou

Dřevěná rekreační chata z 50. let umístěná na okraji lesa v obci Prameny

